

Vlaams
Parlement

stuk **1323** (2011-2012) – Nr. 1
ingediend op 25 oktober 2011 (2011-2012)

Beleidsbrief

Steden

Beleidsprioriteiten 2011-2012

ingediend door mevrouw Freya Van den Bossche,
Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie

INHOUD

Inhoudsopgave.....	2
Lijst met afkortingen.....	4
1. Managementsamenvatting	5
2. Inleiding.....	7
3. Omgevingsanalyse :cijfers en trends, steden in Vlaanderen.....	8
3.1. Demografisch beeld: vergroening, verkleuring en vergrijzing typeren de groot- en centrumsteden	8
3.2. Bevolkingsprognoses en uitdagingen voor de toekomst	9
3.2.1. Bevolkingsprognoses; sterke toename bevolking in Antwerpen, Gent, Hasselt en Mechelen tegen 2018	8
3.2.2. Huishoudensprognoses; 8 procent meer huishoudens in 2018	9
3.2.3. Leeftijdsspecifieke analyses; uitdagingen voor kinderopvang, onderwijs, wonen en zorg	9
3.3. Uitdagingen voor de toekomst; bevolkingsprognoses als knipperlicht voor toekomstige noden	11
4. Recente (2010-2011) en geplande beleidsmaatregelen (2011-2012).....	12
4.1. Overzicht van de begroting stedenbeleid.....	12
4.1.1. Ondersteuning naar duurzame en creatieve steden	12
4.1.2. Werking en communicatie Stedenbeleid	12
4.2. Strategische doelstellingen	15
4.2.1. Wonen in de stad wordt aantrekkelijker.	15
4.2.2. Een ruimtelijk stedelijk gebiedsbeleid ontwikkelen.....	15
4.2.3. De steden zetten in op een open en warme samenleving.....	16
4.2.4. De steden groeien uit tot belangrijke centra van creativiteit en ondernemerschap	16
4.2.5. De steden vergroenen	17
4.2.6. Naar slimme mobiliteit in de steden	17
4.2.7. De steden bieden meer ruimte voor inspraak en betrokkenheid van bewoners	18
4.2.8. Een versterkt en doeltreffend Stedenbeleid in partnerschap met steden, die goed bestuurd worden	18
4.2.9. Alle beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid ondersteunen de steden	18
4.3. Operationele doelstellingen.....	19
4.3.1. Operationele doelstelling 1: tegen eind 2013 is het Vlaams Stedenfonds na evaluatie en in samenspraak met de steden geactualiseerd en klaar voor implementatie door de nieuwe stadsbesturen en de VGC in de periode 2014-2019.	19

4.3.2. Operationele doelstelling 2: het stadsvernieuwingsfonds wordt verder gezet en geoptimaliseerd.....	21
4.3.3. Operationele doelstelling 3: de stadsregionale samenwerking faciliteren	22
4.3.4. Operationele doelstelling 4: het Vlaams stedenbeleid zet de steden positief in de kijker	24
4.3.5. Operationele doelstelling 5: de steden maken gebruik van de stadsmonitor voor hun strategische meerjarenplanning	25
4.3.6. Operationele doelstelling 6: de methodiek van de stadscontracten wordt in samenspraak met de steden uitgebreid met nieuwe sector-overstijgende thema's en de methodiek krijgt een structurele verankering in de reguliere werking van de Vlaamse overheid	26
4.3.7. Operationele doelstelling 7: wisselwerkingen met andere beleidsvelden binnen de Vlaamse overheid opstarten en de bestaande verstevigen	30
4.3.8. Operationele doelstelling 8: het Vlaams stedenbeleid beter wetenschappelijk ondersteunen	30
4.3.9. Operationele doelstelling 9: de samenwerking en het overleg met andere overheden en stakeholders intensifiëren en intern afstemmen in functie van een beter geïntegreerd en onderbouwd stedenbeleid	31
Bijlage 1: Samenvatting van gerealiseerde beleidsmaatregelen voor 2009-2011	36
Bijlage 2: Samenvatting van geplande beleidsmaatregelen voor 2011-2012	38
Bijlage 3: Regelgevingsagenda	40
Bijlage 4: Overzicht en gevolggeving moties en resoluties Vlaams Parlement ..	41
Bijlage 5: Rapportering over de opvolging van de Rekenhofaanbevelingen in de beleidsbrieven	43

Lijst met afkortingen

ABB:	Agentschap voor Binnenlands Bestuur
ASRO	Architectuur, Stedenbouw en Ruimtelijke Ordening
DuWoBo:	Duurzaam Wonen en Bouwen
EU:	Europese Unie
EUKN:	European Urban Knowledge Network
FP:	Financiën en personeel
GIS:	Geografisch informatiesysteem
GOK:	Gesplitst ordonnanceringskrediet
GVK:	Gesplitst vastleggingskrediet
IWT:	Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie
KULeuven:	Katholieke Universiteit Leuven
KI:	Kadastraal inkomen
NGK:	Niet gesplitst krediet
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
PPS	Privaat-publieke samenwerking
RFSC:	Reference Framework for Sustainable Cities
RSV:	Ruimtelijk structuurplan Vlaanderen
RWO:	Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed
SBOV2:	Steunpunt bestuurlijke organisatie Vlaanderen 2
SCV:	Sociaal-culturele verschuivingen in Vlaanderen
SOIA:	Overlegorgaan internationale aangelegenheden
Spindus:	Spatial innovation planning design and user involvement
STAM:	Stadsmuseum
STOP:	Stappers, trappers en openbaar vervoer
SVR:	Studiedienst Vlaamse regering
UCO:	Union cotonnière
UDG:	Urban Development Group
UGent:	Universiteit Gent
UNIZO:	Unie van Zelfstandige Ondernemers
VAK:	Vastleggingskrediet
VEK:	Vereffeningskrediet
VGC:	Vlaamse Gemeenschapscommissie
VIA:	Vlaanderen in Actie
VIM:	Vlaams Instituut voor Mobiliteit
Vlabest:	Vlaamse adviesraad Bestuurszaken
VRIND:	Vlaamse regionale indicatoren
VUB:	Vrije Universiteit Brussel
VVSG:	Vereniging van Vlaamse steden en gemeenten
V.z.w.:	Vereniging zonder winstgevend doel

1 Managementsamenvatting

Steden inspireren. Als motors van vernieuwing. Maar steden zijn ook voelsprietten voor nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen en veranderingen. De gelijktijdige vergroening, verkleuring en verzilvering zullen zich bijvoorbeeld scherper en sneller laten voelen in steden. Enerzijds heeft Vlaanderen de sterke vergroening in de steden nodig om een antwoord te bieden op de economische en sociale noden de toekomst. Anderzijds nopen de demografische vooruitzichten tot creatieve oplossingen op vlak van betaalbaar wonen, leefbare wijken, slimme mobiliteit, duurzame energie, kinderopvang, onderwijs, zorg en dienstenvoorzieningen. De demografische prognoses van de Studiedienst van de Vlaamse regering en hun impact op de steden worden uitvoerig besproken op het stadsatelier van 18 oktober 2011. Ook de internationale context raakt onze steden sterk. Zo is het vrij verkeer van EU-burgers een sociaal recht dat grensoverschrijdende werkgelegenheid stimuleert en kansen voor aandachtsgroepen in Europa creëert. Maar steden hebben een bepaalde draagkracht als het op migratie aankomt. Als de druk te groot wordt op de lokale bevolking, dan wordt het risico op achterstelling groot. Om die problematiek grondig aan te pakken, is een geïntegreerde beleidsaanpak op alle bestuursniveaus nodig. In 2011 heeft Vlaanderen heel actief meegewerkt aan het Beneluxinitiatief Urbiscoop – actielijn ‘migratiestroom Oost- en Midden Europese burgers’, wat uitmondde in een officiële ministeriële verklaring van 24 november 2011. In 2012 loopt deze actielijn door. De nieuwe editie van de stadsmonitor die in december 2011 verschijnt, geeft een overzicht van de staat van de 13 steden. De komende twee jaren wordt hier, samen met de steden, dieper op ingegaan.

Het Vlaams stedenbeleid ondersteunt de steden als motor voor sociale, economische en maatschappelijke vernieuwing.

De ondersteuning gebeurt op twee sporen.

Een eerste spoor is de verdere uitbouw en versterking van een horizontaal domeinoverschrijdend Vlaams stedenbeleid. Zo werkt het team stedenbeleid actief mee aan Kaderdecreet Voorschoolse kinderopvang. Dit is van belang gelet op de sterke verwachte verjonging van onze steden. Daarnaast wordt ook meegewerkt aan de interne staatshervorming, de planlastvermindering, het Vlaams jeugdbeleidsplan en het Vlaams actieplan kinderrechten, de taskforce voor Brussel, de versnelling investeringsprojecten, de strategische projecten in het kader van het RSV, het Vlaams actieplan Armoede, de opmaak van een nieuw Vlaams mobiliteitsplan, de toekomst van het Europees Cohesiebeleid 2007-2013, de taskforce smart cities, het decreet buitenschoolse opvang, de taskforce Wonen-Welzijn en het project d-via voor stedelijke distributie. Belangrijk voor het horizontale stedenbeleid is de aanwerving in het voorjaar van 2011 van twee accountmanagers binnen het team Stedenbeleid van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur. Hun opdracht past binnen de ambities van het regeerakkoord en de Beleidsnota ‘Duurzame en Creatieve Steden’ om efficiëntiewinst, afbouw van de verkokering en partnerschap te bevorderen.

Het tweede spoor is het zogenaamde verticale stedenbeleid, bestaande uit specifieke instrumenten om de steden te ondersteunen. Het voorbije werkjaar vonden de visitatiebezoeken in het kader van het Stedenfonds plaats. Deze werden door de steden bijzonder gesmaakt en roepen hoge verwachtingen op omtrent de komende visitatierapporten. Leren van elkaar, werkt duidelijk goed en prikkelt steden om nog beter te doen in de toekomst. Ook voor 2011 en 2012 blijft de decretaal bepaalde groeivoet van 3,5% voor de voortzetting van de convenanten 2008-2013 van kracht.

Op 10 december 2010 heeft de Vlaamse Regering aan vier stadsvernieuwingsprojecten een projectsubsidie gegeven voor een totaal bedrag van ongeveer 9,5 miljoen euro. Daarnaast heeft zij ook aan acht steden een conceptsubsidie toegekend. In het najaar 2011 worden de projecten van het stadsvernieuwingsfonds 2011 goedgekeurd en de oproep 2012 gelanceerd. Het afgelopen werkjaar heb ik ook het regieteam voor de begeleiding van stadsvernieuwingsprojecten geëvalueerd en bijgestuurd. De Thuis in de Stad-prijs was in 2010 met de tiende editie een feesteditie. Daarom werd een publicatie uitgegeven, met alle winnaars uit de vorige edities. De formule van de wedstrijd werd ook licht gewijzigd. De steden worden nauwer betrokken bij de jurering. Daarnaast wordt ook afgestapt van de thematische categorieën. Dat biedt steden meer ruimte om zelf te kiezen welke projecten ze indienen. Met subsidies voor originele en innoverende projecten, worden initiatieven van verenigingen en stedelingen ondersteund. Een prima formule, zo blijkt uit de vele aanvragen in 2010. Daarom werd in 2011 het budget verhoogd van 75.000 euro naar 220.000 euro. In 2012 wordt het initiatief herhaald.

2010 was ook een bijzonder jaar door het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie. Dit

geldt internationaal als een succesverhaal en ook het Vlaams Stedenbeleid heeft daar aan bijgedragen. Zo organiseerde Vlaanderen de bijeenkomst van de Directeurs-Generaal van de administraties voor stedenbeleid van de Lidstaten van de Europese Unie.

2 Inleiding

De vorige beleidsbrief eindigde met: “Hieruit blijkt dat 2011 een belangrijk jaar voor het Vlaams Stedenbeleid. Met de publicatie van de stadsmonitor en het Visitatierapport worden bouwstenen gelegd voor het politieke debat over het vervolg van o.a. het stedenfonds.” De beleidsbrief 2012 sluit hier perfect bij aan. De beleidsperiode 2011-2012 wordt een periode van oogsten en doorgroeien. Voor 2011-2012 staan volgende belangrijke acties op de agenda:

1. De steden voorbereiden op de nieuwe stedenfondsperiode 2014-2019:
 - bekendmaking en debat over de resultaten van de Visitatiecommissie Stedenfonds 2011;
 - afstemming van het Vlaams Stedenfonds op het decreet “planlastvermindering”.
2. Opmaak door de steden van hun meerjarig strategisch en financieel plan voor de nieuwe lokale bestuursperiode op basis van de doelstellingen voor het Vlaamse Stedenfonds (voorzien tegen de zomer 2012) goedkeuring door de Vlaamse Regering van het concept en de procedure voor de afsluiting van een nieuwe reeks stadscontracten vanaf 2013 (voorzien tegen zomer 2012).

Opmaak van een ondersteuningspakket, op basis van de regioscreening voor de centrumsteden en hun omliggende buurgemeenten die de mogelijkheden voor een structurele stadsregionale samenwerking willen onderzoeken. (cfr. Doorbraak 55 van het Witboek Interne Staatshervorming).

3. voor de centrumsteden die hun samenwerking met de buurgemeenten structureel willen verdiepen (cfr. doorbraak 55 van het Witboek Interne Staatshervorming).
4. Kennisopbouw en –verwerking als input voor de VIA rondetafel “Duurzame en Creatieve stad” in het voorjaar 2012.
 - Publicatie over de realisaties van het Vlaamse stedenfonds in de 13 steden door de VGC in januari 2012 Tegelijk verschijnt er een boek over 10 jaar stadsvernieuwingsprojecten in de Vlaamse steden.
 - De voorstelling van de vierde editie van de Stadsmonitor en de vervolgpublishings onder de titel ‘De stad maakt het verschil’ en de verdere analyse van de resultaten editie 2011: de Studiedienst van de Vlaamse Regering en het team Stedenbeleid van het ABB zullen deze analyse uitvoeren en begin 2013 voorstellen.
 - Organisatie van een stadsatelier ‘bevolkingsprognoses – uitdagingen en trends voor de steden’ op 18 oktober 2011.
 - In november 2011 worden de resultaten van drie studies opgeleverd: ‘Een stedelijk fiscaal instrumentarium’; ‘Verhuis- en blijfmotieven van jonge gezinnen en jongvolwassenen in de centrumsteden’; ‘Vastgoedprijzen en woningaanbod in de centrumsteden’.

Dit materiaal is de voedingsbodem voor een VIA-rondetafel over de duurzame en de creatieve stad. Deze rondetafel is een moment om het te hebben over de rol en de positie van de steden in Vlaanderen. Ik verwacht dat de resultaten van de rondetafel het Vlaamse beleid zal inspireren, maar evengoed input kan geven voor bestuursprogramma’s na de lokale verkiezingen van 14 oktober 2012.

Ondertussen wordt verder geïnvesteerd in de lopende initiatieven, zoals het verticaal armoedeoverleg, de Masterclass stadsprojecten, de structurele samenwerking met het kenniscentrum Vlaamse steden, de oproep innovatieve stadsprojecten, een nieuwe oproep stadsvernieuwingsfonds, de begeleiding van de huidige stadscontracten 2007-2012, de voorbereiding van de toekomstige stadscontracten, het beheer van de stedenfonds-overeenkomsten 2008-2013, de opvolging van de Europese beleidsagenda over de toekomst van het Cohesiebeleid na 2013, opzet stedelijk onderzoeksprogramma 2012 en opvolging van de voor de steden belangrijke nieuwe Vlaamse steunpunten en de sleutelprojecten van deze Vlaamse regering. Van zodra er duidelijkheid is op federaal niveau over de regionalisering van het federaal Grootstedenbeleid worden met de federale collega’s afspraken over de overdracht naar Vlaanderen gemaakt.

3 Omgevingsanalyse :cijfers en trends, steden in Vlaanderen

Eind 2011 verschijnt de vierde editie van de stadsmonitor. Op dit moment analyseert de Vlaamse administratie de resultaten van de survey van de stadsmonitor: 20.238 inwoners van de 41.000 aangeschrevenen in de dertien centrumsteden hebben de vragenlijst beantwoord. Dit is een bijzonder positieve respons die een representatieve weergave van de noden en uitdagingen mogelijk maakt. Vooral op de thema's wonen en veiligheid zal de Stadsmonitor in de editie 2011 dieper ingaan.

Naast de stadsmonitor geeft het meest recente VRIND-rapport van 2011 een goed beeld van de belangrijkste stedelijke indicatoren.

In deze beleidsbrief ligt het accent op de demografische verandering van de stad. Niet onlogisch, gezien ook de meest recente inwonersaantallen en de bevolkings- en huishoudensprognoses van de Studiedienst van de Vlaamse Regering, aantonen dat de steden voor grote uitdagingen staan.

3.1 *Demografisch beeld: vergroening, verkleuring en vergrijzing typeren de groot- en centrumsteden*

In de grootsteden, provinciesteden en het stedelijk gebied rond Brussel is de bevolkingsomvang de afgelopen jaren het sterkst toegenomen. Tussen 1999 en 2010 is de bevolking in de grootsteden gestegen met 8,2 %. In de centrumsteden is de stijging met 4,5% meer gematigd. Voor Vlaanderen bedraagt de stijging 5,5%. De bevolkingsgroei is het resultaat van twee deelprocessen. Enerzijds is er de natuurlijke groei. Dit is het verschil tussen het aantal geboorten en het aantal overlijdens. Anderzijds is er de invloed van in- en uitgaande verhuisbewegingen, die weerspiegeld worden in het totale migratiesaldo. De grootsteden en de centrumsteden zien het gewicht van het migratiesaldo ten opzichte van 2007 het sterkst toenemen. Per 10.000 grootstedelingen kwamen er in 2009 bijna 80 bij door migratie, in 2007 waren er dit slechts 20. In de centrumsteden kwamen er gemiddeld 56 inwoners bij door migratie, tegenover 16 in 2007. De natuurlijke aangroei speelt in de grootsteden ook een belangrijke rol. Per 10.000 inwoners kwamen er 50 borelingen bij. In de centrumsteden was er een toename van 16 borelingen.

Typisch voor de leeftijdsopbouw in Vlaanderen is de steeds smallere basis van jongeren in combinatie met een steeds breder wordende bovenlaag van oudere leeftijdsgroepen. Grootsteden vormen hierop echter een uitzondering, wat hen voor uitdagingen plaatst (bijvoorbeeld voor kinderopvang en onderwijs), maar ook mogelijkheden biedt voor de toekomst (bijvoorbeeld door een betere demografische mix en een groter aantal arbeidskrachten). Het aandeel min-20-jarigen is de afgelopen jaren enkel in de grootsteden, het strategisch gebied rond Brussel en in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest groter geworden. Het aandeel 60-plussers neemt overal sterk toe, met uitzondering van de grootsteden en Brussel. De interne vergrijzing is momenteel het sterkst in de Vlaamse groot- en centrumsteden en in Brussel. Deze 'veroudering binnen de vergrijzing' (80+/60+) is een aanwijzing van de mate van zorgbehoefte van de oude bevolking. Op korte termijn zal dat ertoe leiden dat de steden de grootste zorgnoden voor ouderen zullen kennen. Op middellange termijn zal dit verschuiven naar het platteland.

3.2 *Bevolkingsprognoses en uitdagingen voor de toekomst*

3.2.1 *Bevolkingsprognoses; sterke toename bevolking in Antwerpen, Gent, Hasselt en Mechelen tegen 2018*

De Studiedienst van de Vlaamse Regering maakt vijfjaarlijks projecties van de bevolking en de huishoudens voor Vlaamse steden en gemeenten. De nieuwe projecties voor de periode van 2009 tot 2030 zijn een update van de vorige oefening van 2004. De projecties houden rekening met berekende trends inzake aantallen geboorten, overlijdens en binnen- en buitenlandse migraties.

De 13 centrumsteden zouden van 1,52 miljoen inwoners in 2008 naar 1,64 miljoen inwoners in 2018 en 1,65 miljoen inwoners in 2028 evolueren (+8%). De bevolking blijft ook na 2018 in de meeste centrumsteden verder aangroeien maar aan een zwakker ritme. Opvallend is de verwachte krimp in een aantal centrumsteden na 2018.

Toename Inwonersaantallen - absoluut

	2008	toename tegenover 2008 tot 2018	toename tegenover 2018 tot 2028
Aalst	78.271	4272	724
Antwerpen	472.071	55937	13847
Brugge	117.073	64	-2313
Genk	64.294	2072	598
Gent	237.250	19801	114
Hasselt	71.543	6383	2283
Kortrijk	73.941	1662	-641
Leuven	92.704	4676	-3160
Mechelen	79.503	6372	2498
Oostende	69.175	2387	-75
Roeselare	56.547	3466	477
Sint-Niklaas	70.450	4390	1533
Turnhout	40.070	2107	-176

Het aantal inwoners van Antwerpen zou tegen 2018 met 11,8% toenemen. Tegen 2018 zou Antwerpen 528.000 inwoners tellen, dit is bijna 56.000 inwoners meer dan in 2008.

De prognoses verwachten een iets matiger groei in Gent: de bevolking zou tegen 2018 stijgen met 8% of met bijna 20.000 inwoners. Daarna zou deze groei afzakken. Tegen 2018 verwachten de prognoses ruim 257.000 inwoners in Gent. Opvallend is de sterke toename die de prognoses verwachten in Hasselt en Mechelen (+8%) tegen 2018. In Hasselt en Mechelen zouden er ongeveer 6.000 inwoners bijkomen tegen 2018.

Aalst, Leuven, Roeselare, Sint-Niklaas en Turnhout kennen ook een redelijke toename, maar is toch iets meer gematigd dan in de steden hierboven. In Genk, Oostende en Kortrijk is de groei kleiner. Tegen 2018 zouden deze steden respectievelijk 2 tot 3 % groei kennen. Brugge zou in dit model nagenoeg een 0-groei kennen.

3.2.2 Huishoudensprognoses; 8 procent meer huishoudens in 2018

In de centrumsteden zullen er volgens de prognoses in 2018 gemiddeld 8% meer huishoudens zijn. De één- en tweepersoonshuishoudens nemen de komende jaren het grootste aandeel in. Hun aandeel stijgt licht. In 2018 zal 41% van de huishoudens in de centrumsteden bestaan uit één persoon. Tegen 2028 komen er bijna 164.000 alleenwonenden bij in Vlaanderen tegenover 2008; hiervan zijn er 34.700 personen in de centrumsteden. In totaal zullen er dan 317.640 éénpersoonshuishoudens zijn in de centrumsteden.

3.2.3 Leeftijdsspecifieke analyses; uitdagingen voor kinderopvang, onderwijs, wonen en zorg

1. Prognose 0-2 jarigen, relevant voor voorschoolse kinderopvang

Het aantal 0-2 jarigen zal volgens de bevolkingsprognoses 2009-2030 zijn hoogste peil bereiken rond 2017. Antwerpen, Gent, Mechelen, Kortrijk, Hasselt en Turnhout kennen de sterkste stijging. Deze is ook groter dan de projectie voor het Vlaams Gewest (+13%).

Het aantal 0-2 jarigen in Antwerpen stijgt van 19.664 in 2008 over 23.867 in 2013 tot 26.003 in 2017 (+31%). Daarna is er een geleidelijke daling volgens de prognoses. In Gent gaat dit van 8.696 in 2008 over 10.452 in 2013 tot 11.096 in 2017 (+28%). Daarna kent ook Gent een daling van het aantal 0-2 jarigen. Mechelen kent voor 2017 een stijging van 25%. In 2008 bedraagt het aantal kinderen van 0 tot 2 jaar 3.168. In 2013 is dit volgens de prognoses 3.736 en in 2017 3.964. Daarna treedt ook in Mechelen, net zoals in de

overige steden, een daling op.

Tegen 2017 stijgt het aantal 0-2 jarigen ook sterk in Kortrijk (+17%, van 2.295 naar 2.683), Hasselt (+17%, van 2.070 naar 2.490) en Turnhout (+16%, van 1.228 naar 1.420).

In de overige steden is de toename beperkter, zoals Aalst (12%, van 2.401 naar 2.704), Brugge (5%, van 3.282 naar 3.443), Genk (10%, van 2.176 naar 2.396), Leuven (12%, van 3.465 naar 3.882), Oostende (10%, van 1.747 naar 1.919), Roeselare (12%, van 1.863 naar 2.096) en Sint-Niklaas (13%, van 2.430 naar 2.749).

2. *Prognoses 2-4 jarigen, relevant voor kleuteronderwijs*

Het aantal 2-4 jarigen zal volgens de bevolkingsprognoses 2009-2030 zijn hoogste peil bereiken rond 2019.

De hoogste stijgingen tussen 2008 en 2019 zijn in Antwerpen (+38%, van 17.892 naar 24.712), Gent (+32%, van 7.873 naar 10.354), Mechelen (+31%, van 2.906 naar 3.808), Hasselt (+25%, van 1.897 naar 2.370) en Kortrijk (+20% van 2.156 naar 2.581).

De overige steden kennen nog steeds een redelijke stijging van het aantal 2-4 jarigen. In Aalst bedraagt de toename 16%, voor Brugge is die 4%, in Genk 11%, Leuven 15%, Oostende 12%, Roeselare 18%, Sint-Niklaas 15% en Turnhout 17%. Het Vlaams Gewest kent een stijging van 15%.

3. *Prognoses 5-10 jarigen, relevant voor basisonderwijs*

Voor het aantal 5-10 jarigen geven de bevolkingsprognoses piekcijfers aan rond 2023-2024. Logischerwijs volgt deze stijging op het patroon voor kinderen van 0-2 en 2-4 jaar. Tussen 2008 en 2024 geeft de prognose een stijging aan van 44% in Antwerpen (van 30.527 tot 43.903), 32% in Gent (van 14.136 tot 18.612), 29% in Mechelen (van 5.401 tot 6.990), 21% in Hasselt (van 3.775 tot 4.558), 20% in Sint-Niklaas (van 4.358 tot 5.224) en 16% in Leuven (van 5.008 tot 5.818). De stijging voor het Vlaamse Gewest bedraagt 11%.

Brugge kent een daling met 3%, in Oostende is er een nulgroei en in Genk bedraagt de toename 6%. De overige steden kennen een meer gematigde stijging van de 5-10 jarigen (Aalst +15%, Kortrijk +14%, Roeselare +12% en Turnhout +11%).

De bevolkingsprojecties geven aan dat de maatschappelijke uitdagingen voor de doelgroep kinderen en jongeren opschuiven in de tijd. Waar de projecties de piek voor 0-2 jarigen zien in 2017, is dit voor 2-4 jarigen 2019 en voor 5-10 jarigen 2024.

4. *Jongvolwassenen, piek rond 2014-2018*

Het aantal jongvolwassenen (20-29 jarigen) in de centrumsteden bereikt volgens de bevolkingsprognoses een piek rond 2014-2018. In Antwerpen bereikt het aantal jongvolwassenen volgens de bevolkingsprojecties in 2017 het hoogste peil (+10%, van 66.732 tot 73.612). In Mechelen nemen de jongvolwassenen toe met 5% tegen 2015 (van 10.778 tot 11.351), in Gent komen er 3% bij tegen 2016 (van 37.479 tot 38.456), in Aalst is dit 2% tegen 2018 (van 9.447 tot 9.656), in Oostende 4% tegen 2015 (van 7.216 tot 7.529) en in Roeselare bedraagt de toename 3% tegen 2014 (van 7.042 tot 7.261).

Brugge en Genk kennen volgens de prognoses een continue daling van het aantal jongvolwassenen. In Hasselt, Leuven, Sint-Niklaas en Turnhout blijft het aantal jongvolwassenen relatief constant tot 2016-2018. Daarna volgt er een geleidelijke daling.

5. *Jonge gezinnen; hoogtepunt rond 2018-2022*

De prognoses voor jonge gezinnen (30-39 en 0-9 jarigen) schetsen een piek rond 2018-2022. Antwerpen kent de grootste stijging volgens de prognoses (26% in 2022 tegenover 2008), Gent volgt met 19% in 2019, Mechelen kent in 2021 een stijging met 18% tegenover 2008. Voor Hasselt bedraagt de toename 14% in 2019, voor Kortrijk 9% in 2018 en voor Sint-Niklaas 8% in 2018. Brugge kent een geleidelijke daling volgens de prognoses. Genk en Oostende kennen een bijna nulgroei. Aalst, Leuven, Roeselare en Turnhout kennen een toename van rond de 5%.

6. *Vergrijzing, zorgnoden omwille van de hogere veroudering*

Slechts twee steden kennen een sterkere groei van de vergrijzing van 65-plussers dan het Vlaams gemiddelde (+44% in 2030): Hasselt (+58%) en Genk (+54%). Roeselare (+42%), Sint-Niklaas (+40%) en Turnhout (+43%) kennen een gelijklopende maar iets lagere groei van de 65-plussers dan Vlaanderen. De grootsteden Antwerpen (+12%) en Gent (+17%) kennen de laagste stijging van het aantal 65-plussers maar worden van-

daag, zoals eerder vermeld, geconfronteerd met een veroudering binnen de vergrijzing. Hierdoor zijn de zorgnoden op dit moment het hoogst in de grootsteden.

3.3 Uitdagingen voor de toekomst; bevolkingsprognoses als knipperlicht voor toekomstige noden

Prognoses blijven rekenmodellen. Toch geven ze een belangrijk inzicht in de dynamiek van de uitdagingen. Op het stadsatelliet 'bevolkingsprognoses – uitdagingen en trends voor de steden' van 18 oktober staan de effecten van deze toekomstige demografische verandering op onderwijs, kinderopvang, wonen en zorg centraal. Op vlak van onderwijs en kinderopvang vertaalt dat zich in bijkomende voorzieningen. Dat komt bovenop het al bestaande tekort en de lagere score op vlak van de tevredenheid over de onderwijsvoorzieningen in de grootsteden (65%) dan in de rest van Vlaanderen (73%). Het kinderopvangaanbod scoort in de centrumsteden met 39% goed (het gemiddelde aantal plekken voor kinderopvang ligt voor het Vlaams Gewest op 33% van de 0 tot 2 jarigen), al hebben de grootsteden met 27,5% nog een sterke inhaalbeweging te maken.

- Een toenemende bevolking en een wijzigende gezinssamenstelling zal zich ook laten voelen op de woningmarkt en de prijs van woningen. Vandaag is de gemiddelde prijs van een woonhuis in grootsteden en centrumsteden in het algemeen hoger dan in het provinciaal kleinstedelijk, structuurondersteunend kleinstedelijk gebied, regionaalstedelijk gebied en plattelandsgedebied. De gemiddelde woning is enkel nog duurder in de grootstedelijke rand en het Vlaams strategisch gebied rond Brussel. De prijs van een woonhuis is tussen 1999 en 2010 het sterkst toegenomen in de grootsteden (197,7%). In de centrumsteden gaat het om een stijging van 143%, terwijl het Vlaamse gemiddelde 138% is. Tussen 2009 en 2010 is de gemiddelde prijs van een woonhuis met iets meer dan 5% toegenomen in groot- en centrumsteden. Het Vlaams gemiddelde bedraagt 4,5%. De gemiddelde appartementsprijs daarentegen ligt iets lager in de grootsteden in vergelijking met de overige gemeenten. De appartementsprijs is tussen 2009-2010 wel het sterkst toegenomen in de centrumsteden (+8%). Bovendien ligt de woningprijs in verhouding met het inkomenspeil van de inwoner hoger in de grootsteden en centrumsteden dan in de rest van Vlaanderen, wat wijst op een iets moeilijkere betaalbaarheid. De toenemende verzilvering van stedelingen gaat samen met een stijgende zorgvraag. Hoewel de steden vandaag goed scoren op vlak van zorgvoorzieningen (met bv. voor woonzorgcentra een proportionele aanwezigheid (tegenover het aantal 65+'ers) van 6,87% voor de grootstedelijke rand, 6,46% voor de grootsteden en 5,98 % voor de centrumsteden tegenover 5,85% voor het Vlaams Gewest) ligt een stijgende zorgvraag ook hier in het verschiet.

De bevolkingsprognoses onderstrepen de nood aan toekomstgericht denken over aanpasbare, combineerbare en multi-inzetbare infrastructuur die tegemoet komen aan de noden op vlak van wonen, kinderopvang, kleuter- en lager onderwijs optimaal op elkaar kunnen afstemmen. Dat betekent ook dat er onderzocht moet worden in welke mate Vlaamse regelgeving en programmatie deze nieuwe vorm van infrastructuur toelaten en kunnen stimuleren (bijvoorbeeld VIPA, AGION en Sociale Huisvesting).

4 Recente (2010-2011) en geplande beleidsmaatregelen (2011-2012)

4.1 Overzicht van de begroting stedenbeleid

Voor details inzake de stedenbegroting verwijs ik naar de middelen- en uitgavenbegroting en bijhorende memorie van toelichting die samen met deze beleidsbrief in het Vlaams Parlement zijn ingediend.

Het Beleidsdomein B programma I 'Stedenbeleid' omvat voor 2012 beleidskredieten voor een totaal bedrag van 151.192.000 euro. Het overgrote deel van dit programma gaat naar het Stedenfonds en de ondersteuning van Stadsvernieuwingsprojecten.

Vanaf 2012 worden de basisallocaties ondergebracht in twee clusters: ondersteuning naar duurzame en creatieve steden en werking en communicatie Stedenbeleid.

4.1.1 Ondersteuning naar duurzame en creatieve steden

- *Stedenfonds (Basisallocatie BI306 4321)*

Decreet van 13 december 2002 tot vaststelling van de regels inzake de werking en de verdeling van het Vlaams *Stedenfonds*. Het Stedenfonds heeft de opdracht om Vlaamse steden financieel te ondersteunen bij een duurzaam Stedenbeleid. Voor de uitvoering van het Stedenfonds sluit de Vlaamse Regering beleidsovereenkomsten af met de 13 centrumsteden en de VGC. Momenteel lopen de overeenkomsten voor de periode 2008 – 2013.

Krediet 2011	Krediet 2012
GVK 132.266.000	VAK 136.918.000
GOK 132.266.000	VEK 136.918.000

Uitvoering 2011 en raming 2012: Het stedenfonds groeit jaarlijks zoals het gemeentefonds met 3,5 %.

- *Ondersteuning van Stadsvernieuwingsprojecten (Basisallocatie BI 307 4322)*

Decreet van 22 maart 2002 houdende de ondersteuning van de stadsvernieuwingsprojecten.

De Vlaamse overheid biedt steden financiële ondersteuning bij goed onderbouwde en doordachte stadsvernieuwingsprojecten met multifunctioneel karakter. Het moet gaan om projecten die een hefboomfunctie hebben in een buurt, wijk of stadsdeel en die voor een nieuwe dynamiek kunnen zorgen.

Krediet 2011	Krediet 2012
GVK 12.538.000	VAK 12.789.000
GOK 11.257.000	VEK 13.482.000

Uitvoering 2011 en 2012: de procedure voor 2011 voor toekenning van de projectsubsidies en conceptsubsidies is in het najaar 2011 afgerond. Eind 2011 wordt de oproep 2012 gelanceerd. De Vlaamse overheid ordonneert in functie van de voortgang van de projecten en de subsidieschijven die de steden aanvragen.

- *"Thuis in de Stad"-prijs (Basisallocatie BI 308 4322)*

De subsidie sluit aan bij operationele doelstelling 4 van de beleidsnota: het Vlaamse Stedenbeleid zet de steden positief in de kijker. Het doel van de 'Thuis in de Stad'-prijs is drieledig: steden bekronen voor innovatieve realisaties; innovatie op vlak van stedelijkheid stimuleren door geslaagde stadsvernieuwingsprojecten onder de aandacht te brengen; goede voorbeelden verzamelen om het Stedenbeleid in de toekomst te stofferen en te inspireren.

Krediet 2011	Krediet 2012
--------------	--------------

NGK 150.000	VAK 150.000 VEK 150.000
-------------	----------------------------

Uitvoering 2011: de gewijzigde formule 11de Thuis in de stad-prijs is op 2 augustus 2011 gelanceerd en in het najaar worden de winnende projecten gekozen. Er worden maximaal 3 prijzen toegekend: 75.000, 50.000 en 25.000 euro. Raming 2012: ook in 2012 wordt de Thuis in de stad-prijs gelanceerd en uitgereikt.

- *Subsidies voor originele en innoverende projecten in steden (Basisallocatie BI 304 3300)*

De subsidies zijn noodzakelijk om originele en innoverende projecten in de stad aan te moedigen. Het gaat om projecten die uitgaan van particuliere verenigingen. Er moet een duidelijk verband zijn met de stad of met de steden.

Krediet 2011	Krediet 2012
NGK 220.000	VAK 220.000 VEK 220.000

Uitvoering 2011- Raming 2012. De oproep 2011 werd gelanceerd op 20 juli 2011. In 2011 concentreert de oproep zich op 'wonen/leven in de stad aantrekkelijker maken'. Ook in 2012 en de volgende jaren is het de ambitie om rond dit centrale thema verder te werken, dit met een jaarlijkse focus op bepaalde deelaspecten.

- *Ondersteuning van initiatieven in het kader van het Stedenbeleid (BI 309 3300)*

Deze basisallocatie is nieuw vanaf de begrotingscontrole 2011, de middelen komen van de voorafname stedenfonds en werden via een decreetswijziging gecompenseerd op basisallocatie BI303 1211.

Krediet 2011	Krediet 2012
NGK 200.000	VAK 200.000 VEK 200.000

In 2011 wordt hiermee onder andere een subsidie aan v.z.w. TRACK verleend, wat past binnen de operationele doelstelling 4.

- *Subsidie aan het Kenniscentrum Vlaamse Steden (Basisallocatie BI 305 3300)*

Het Kenniscentrum Vlaamse steden is sinds 2008 een belangrijke partner voor het Vlaamse Stedenbeleid (operationele doelstelling 9).

Krediet 2011	Krediet 2012
NGK 126.000	VAK 126.000 VEK 126.000

Uitvoering 2011: het samenwerkingsprotocol 2011 wordt afgesloten. Raming 2012: Er wordt initiatief genomen voor een duurzame en structurele samenwerking met het Kenniscentrum Vlaamse steden (vzw VVSG).

4.1.2 Werking en communicatie Stedenbeleid

- *Werkingsuitgaven Stedenbeleid (Basisallocatie: BI 300 1211)*

De werkingskosten zijn noodzakelijk voor de dagelijkse werking van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur, voor de uitvoering van het Stedenbeleid.

Krediet 2011	Krediet 2012
NGK 127.000	VAK 129.000 VEK 129.000

Uitvoering 2011 en raming 2012: zoals voorgaande jaren wordt gerekend op de jaarlijks terugkerende kosten

aan. Eind 2011 organiseert de Vlaamse overheid een congres over de resultaten van de visitatiecommissie en de stadsmonitor. Begin 2012 wordt de organisatie van de rondetafel VIA Stedenbeleid gepland.

- *Studiekosten en onderzoeksopdrachten in het kader van het Stedenbeleid (Basisallocatie BI 301 1211)*

Het krediet dient voor onderzoeken over verdere uitdieping van de noden van het Stedenbeleid. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de operationele doelstelling 8 van de beleidsnota: 'het Vlaams Stedenbeleid beter wetenschappelijk ondersteunen'.

Krediet 2011	Krediet 2012
GVK 145.000	VAK 145.000
GOK 183.000	VEK 183.000

Uitvoering 2011: het budget wordt aangewend voor de financiering van twee onderzoeken.

Raming 2012: de onderzoeksagenda komt tot stand in overleg met het Kenniscentrum Vlaamse Steden en houdt rekening met de resultaten van ondermeer het Visitatierapport 2011 en de VIA rondetafel stadsprojecten.

- *Communicatie (Basisallocatie BI 302 1211)*

Met deze middelen wordt operationele doelstelling 4 van de beleidsnota 'Het Vlaamse Stedenbeleid zet de steden positief in de kijker' uitgevoerd.

Krediet 2011	Krediet 2012
NGK 84.000	VAK 85.000
	VEK 85.000

Uitvoering 2011 - Raming 2012: vanaf 2011 wil het Vlaamse stedenbeleid de steden als duurzame en leefbare steden profileren. Daarvoor volgt het een tweesporenaanpak: enerzijds door de realisaties van de Vlaamse overheid en de steden in de kijker te zetten. Anderzijds door boeiende niet-commerciële initiatieven van (boven)lokale particuliere organisaties en (wijk) groepen te ondersteunen.

- *Communicatie, Sensibilisering en Vorming Stedenbeleid (Basisallocatie BI 303 1211)*

Artikel 7 van het decreet tot vaststelling van de regels inzake de werking en verdeling van het Vlaams Stedenfonds van 13 december 2002 bepaalt dat jaarlijks 700.000 euro van het budget Stedenfonds gaat naar vorming, sensibilisering en communicatie. Vanaf het jaar 2011 daalt het budget naar 630.000 euro. Deze middelen worden verdeeld over twee basisallocaties BI303 1211 Communicatie, Sensibilisering en Vorming Stedenbeleid en ondersteuning van initiatieven in het kader van het Stedenbeleid. De middelen dienen voor de uitvoering van de operationele doelstellingen 1, 4, 5 en 8.

Krediet 2011	Krediet 2012
NGK 430.000	VAK 430.000
	VEK 430.000

Uitvoering 2011 en raming 2012: op deze basisallocatie worden de kosten aangerekend voor de website Thuisindestad.be, de masterclass stadsprojecten, deelname en medeorganisatie Urbiscoop (Benelux programma steden); uitvoering van de doorbraak nr. 55 aanpak stadsregionale samenwerking (rasterstad) in het kader van het witboek interne staatshervorming en bekendmaking en ervaringsuitwisseling van de resultaten van het stedenfonds. In 2011 en begin 2012 wordt hier ook de communicatie rond de VIA-rondetafel aangerekend.

4.2 Strategische doelstellingen

“Werk maken van duurzame en creatieve steden, in een groen en dynamisch stedengewest” vat de visie van het Vlaams stedenbeleid samen. Hierbij ligt de focus op de versterking van de stad als motor van maatschappelijke, economische en culturele vernieuwing.

Het Vlaams stedenbeleid vertaalt zich in 9 strategische doelstellingen. Het Vlaams stedenbeleid heeft een aantal eigen instrumenten en hefboomen om het stedelijk beleid te versterken. Deze komen aan bod in de operationele doelstellingen.

Daarnaast is het Vlaams stedenbeleid vooral een horizontaal beleid, dat enkel tot stand kan komen in partnerschap met de voltallige Vlaamse Regering en haar administratie. Daarom gaat veel aandacht naar de afstemming met andere domeinen. Wederzijds leren en instrumenten met oog voor stedelijke noden en uitdagingen optimaliseren staan hierbij centraal. Sinds 2011 screent het Agentschap voor Binnenlands Bestuur alle beleidsbrieven op het thema ‘stedelijkheid’, waardoor het stedenbeleid een vrij goed zicht heeft op wat de andere ministers voor de steden in petto hebben.

VIA (Vlaanderen in Actie) is het toekomstproject van Vlaanderen. Doel is om Vlaanderen tegen 2020 naar de top vijf van Europese regio’s te leiden. Als Vlaanderen wil uitblinken op socio-economisch en ruimtelijk-ecologisch domein, dan is het potentieel van de steden nodig. En omgekeerd hebben de steden het potentieel van Vlaanderen nodig om te kunnen schitteren. De VIA-sleutelprojecten worden prioritair opgevolgd.

4.2.1 Wonen in de stad wordt aantrekkelijker.

De instrumenten van het stedenbeleid, zoals het stedenfonds en de stadsvernieuwing, zijn hefboomen om betaalbaar, kwalitatief en aantrekkelijk wonen te realiseren. Deze instrumenten zijn cruciaal om innoverende initiatieven op te starten of te laten doorgroeien en zijn daarom ook sleutelprojecten in het kader van VIA. Daarnaast dragen ook de sleutelprojecten vanuit duurzame ontwikkeling daartoe bij. Dit gebeurt met de ‘structurele ondersteuning van de transitienetwerken Duurzaam Wonen en Bouwen’ (DuWoBo) en ‘de proefprojecten duurzame wijken’. Op de transitiearena 2011 heeft het team Stedenbeleid de Europese oproep rond ‘smart cities’ gecommuniceerd en steden en andere partners warm gemaakt om hun kans te wagen. De proefprojecten ‘duurzame wijken’ vertalen de opgebouwde kennis rond duurzaamheid in de praktijk. Jaarlijks volgt het team Stedenbeleid twee nieuwe voorbeeldprojecten op. Duurzaamheid en vernieuwen lopen immers vaak samen en versterken elkaar ook. Zo worden de stadsvernieuwingsprojecten ‘Clementwijk’ in Sint-Niklaas, de ‘Vaartkom’ in Leuven, de ‘Gasmetersite’ in Gent als onderdeel van ‘Bruggen naar Rabot’ ook ondersteund en opgevolgd als ‘proefprojecten duurzame wijk’. Het team Stedenbeleid is verder ook betrokken bij de coördinatievergaderingen Duurzaam Wonen en Bouwen en neemt deel aan de stuurgroep voor Less (laag energie op stedelijke schaal). Het team ‘duurzame ontwikkeling’ geeft dan weer advies over de ingediende projecten voor stadsvernieuwingssubsidie. Gezien het belang van kwaliteitsvol wonen in steden, wordt ook de samenwerking tussen wonen en welzijn en de uitvoering van het grond- en pandendecreet nauw opgevolgd. Het team Stedenbeleid screent de onderzoeken van het beleidsdomein wonen ook op nuttige informatie voor de steden. Zo onderzoekt het team of het haalbaar en nuttig is om de woonsurvey uit te diepen (jongvolwassenen en jonge gezinnen) en representatief te maken tot op het niveau van de centrumsteden. Het Woonbeleidsplan, dat nog in opmaak is, plant terugkoppeling voor de stedelijke component. De oproep innovatieve stedelijke projecten in 2011 speelt expliciet in op het thema ‘leven en wonen in de stad aantrekkelijker maken’.

4.2.2 Een ruimtelijk stedelijk gebiedsbeleid ontwikkelen

Een ruimtelijk stedelijk gebiedsbeleid schept een kader waarbinnen belangrijke veranderingen kunnen plaats vinden. Het ruimtelijk structuurplan en in de toekomst het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen vormt de basis om de ruimtelijke vertaling van maatschappelijke vraagstukken in en rond de steden stadsregionaal en gebiedsgericht aan te pakken. Het team Stedenbeleid werkt daarom actief mee aan de opmaak van het nieuw Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (2020-2050) en is lid van het kernteam dat de ambities rond ‘Ruimte voor morgen’ zal vertalen in een nieuwe beleidsvisie en beleidsplan. Dat moet leiden tot een groenboek beleidsplan Ruimte Vlaanderen dat in 2012 en 2013 verder vorm krijgt in een witboek, dat in 2014 als ontwerp BVR zal worden vastgesteld door de Vlaamse regering. Een ruimtelijk stedelijk gebiedsbeleid heeft altijd een bestuurlijke component. De opvolging van de ‘regioscreening’ uit het witboek interne staatshervorming

is dan ook een must. Het Vlaams Stedenbeleid stimuleert mee het SBOV2-project 'van inventarisatie naar debat - het gebruik van de regioscreening als bestuurlijk evaluatie-instrument' en wil dit waar mogelijk versterken. Bijzondere aandacht gaat naar de afbakening van experimenteerruimte, de opstart en opvolging van proeftuinprojecten en de aanpak van de stadsregionale samenwerking. Operationele doelstelling 3 geeft aan op welke manier het stedenbeleid oog heeft voor het ruimtelijk stedelijk gebiedsbeleid binnen de interne staatshervorming. Er wordt via het projectteam ook meegewerkt aan de verdere vereenvoudiging en versnelling van stedenbouwprocedures in kader van versnelling investeringsprojecten. Verder werkt het team Stedenbeleid ook samen met de brownfieldcel (bijvoorbeeld in het kader van 'smart cities') en stemt het af met de strategische projecten in uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Een goed stedenbouwkundig ontwerp van topniveau is onontbeerlijk voor stadsvernieuwingsprojecten. In die zin zijn ook de stadscontracten belangrijk, omdat ze een goed op elkaar afgestemde samenwerking bevorderen.

4.2.3 De steden zetten in op een open en warme samenleving

De gelijktijdige toenemende vergroening en veroudering binnen de vergrijzing (80+/60+) stellen de steden voor grote uitdagingen. Daarom volgt het Vlaams Stedenteam een aantal sleutelprojecten voor kinderen en ouderen nauw op. Het kaderdecreet Voorschoolse kinderopvang is erg belangrijk, gezien de snellere groei van het aantal 0-3 jarigen in de grootsteden en centrumsteden. In het verleden was het team stedenbeleid betrokken bij het concept van de brede school. Die betrokkenheid blijft noodzakelijk. Het team stedenbeleid werkt ook mee aan de uitvoering van het Vlaams jeugdbeleidsplan en het Vlaams actieplan kinderrechten. Zo wisselt het team Stedenbeleid informatie uit in een centrumstedenoverleg, zetelt het in de stuurgroep voor het onderzoek beleidsparticipatie, bekijkt het de samenwerking voor een congres rond opgroeien in de stad en heeft het de bevindingen van de afdeling Jeugd meegenomen voor de stadsmonitor 2011. Het team pleegt ook overleg over het criterium 'kindvriendelijkheid' voor de stadsvernieuwingsprojecten. De administratie volgt ook verder de werkzaamheden rond het Vlaams ouderenbeleidsplan 2010-2014 op, omdat steden sneller en ingrijpender geconfronteerd zullen worden met de vergrijzing.

De demografische ontwikkelingen en de effecten ervan op de andere beleidsdomeinen, komen uitgebreid aan bod op het stadsatelier van 18 oktober 2011. Dit zal ook een belangrijke input zijn voor de VIA-rondetafel duurzame en creatieve stad in het voorjaar van 2012.

Naast de vergroening en de vergrijzing blijft kansarmoede terugdringen een cruciale uitdaging binnen de steden. Dat blijkt ook uit de cijfers van VRIND. Het stedenfonds is een belangrijk instrument om dualisering en kansarmoede terug te dringen. De visitatie Stedenfonds heeft het thema kansarmoede in zes steden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie behandeld. De aanbevelingen ervan zullen zeker input kunnen bieden voor de uitvoering van het Vlaamse actieplan armoedebestrijding.

Voor de hervorming van de integratie- en inburgeringssector is er aandacht voor de lokale regiecapaciteit. Zo zal de Vlaamse overheid voor de grootsteden nagaan hoe de steden de werking van de integratie- en inburgeringssector kunnen integreren. Centrumsteden (in het bijzonder Gent en Antwerpen) hebben immers een grote expertise en zouden de regierol volwaardig kunnen opnemen. Deze centrumsteden, maar ook kleinere steden zoals Temse, worden geconfronteerd met een grote instroom vanuit Midden- en Oost-Europa. De opmaak van een specifiek Vlaamse actieplan, onder leiding van de Vlaamse minister bevoegd voor integratie, wordt vanuit stedenbeleid opgevolgd. Het is van belang voor de steden dat dit actieplan er snel is in het najaar 2011, en concrete maatregelen bevat. Idem voor het federaal actieplan.

4.2.4 De steden groeien uit tot belangrijke centra van creativiteit en ondernemerschap

De cijfers van VRIND onderstrepen de economische hefboomfunctie van de grootsteden en centrumsteden en hun omliggende regio. De instrumenten van het Vlaamse Stedenbeleid ondersteunen deze rol van de steden. Maar het is evenzeer essentieel dat de Vlaamse regering een coherent beleid ter zake voert en zorgt voor een stabiel en aantrekkelijk investeringsklimaat. Daarom werkt het team Stedenbeleid als lid van het projectteam mee aan de Visienota versnellen van investeringsprojecten van 15 oktober 2010 door quick wins te realiseren, een routeplanner versnelling investeringsprojecten uit te werken, diverse expertenpanels te organiseren (met lokale actoren, private actoren...), een kaderdecreet versnelling investeringsprojecten uit te werken en een implementatieplan voor de uitvoering van de routeplanner te ontwikkelen.

Het team Stedenbeleid volgt verder drie andere sleutelprojecten op: 'de ontwikkeling van een kleinhandelsbeleid', 'ruimte om te ondernemen' en 'de stedelijke distributie'. Voor het sleutelproject 'Slimme stedelijke

distributie' willen het Vlaams Instituut voor Mobiliteit (VIM), UNIZO, FEDIS en Logistra met het project 'd-via' de steden leefbaar en veilig houden door goederenstromen bij de bevoorrading van handelaars te bundelen. Naast een goed beeld van de huidige stedelijke distributie in Vlaanderen, ontwikkelt het VIM met een pilootproject in twee centrumsteden een succesmodel voor de slimme bevoorrading van steden. Hasselt is de eerste Vlaamse stad die deelneemt als pilootstad. Dit is een belangrijk project op weg naar een groenere economie en mobiliteit in en rond de steden. Ten slotte is het niet onbelangrijk dat de steden in creatieve ruimtes voor jongeren voorzien, waar ondernemerschap wordt geprikkeld.

4.2.5 De steden vergroenen

Vergroening van steden slaat op heel wat facetten. Energiezuinigheid en het gebruik van hernieuwbare energie stimuleren, is een belangrijke doelstelling. Dat aspect van vergroening komt tot uiting in stadsvernieuwing, de transitie-arena DuWoBo, het traject smart cities. Maar vergroening is ook extra groen in en nabij de stad (bijvoorbeeld stadsbossen) voorzien. Buurtgroen maken stedelingen immers meer tevreden over hun buurt.¹ Daarom volgt het team Stedenbeleid het innovatieve project Groenlab binnen het sleutelproject 'groen in en om de Stad' mee op. Daarnaast werd ook de subsidie-oproep voor groenprojecten in steden en gemeenten verspreid. De groenomgeving in dichte stedelijke gebieden optimaliseren blijft ook één van de uitgangspunten van stadsvernieuwing.

Een ander aspect van vergroening is duurzaam omgaan met voedsel. Voedselverlies komt in elke fase van de voedselketen (productie, verwerking, distributie en transport) en dat heeft een grote impact op ondermeer energieconsumptie en voedselarmoede. Daarom werkt het team Stedenbeleid mee aan de interdepartementale werkgroep 'voedselverspilling en voedselverlies'. Daarnaast draagt het stedenteam zijn steentje bij door in de oproep innovatieve projecten 2011 'voedselkringloop' als één van de centrale thema's op te nemen. Daarnaast gaat ook naar het thema klimaatsadaptatie voor het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2013-2020. Steden zijn immers bij uitstek plekken die moeten kunnen omgaan met klimaatwijzigingen (risico hitte-eilanden bij verhoging temperatuur, opvangcapaciteit bij stijging regenval in dicht bebouwde omgevingen...). Ook andere leefmilieubeleidsplannen, zoals het luchtkwaliteitsplan en de geluidsactieplannen worden door een 'stedenbril' bekeken. Naar slimme mobiliteit in de steden

4.2.6 Naar slimme mobiliteit in de steden

Een duurzaam mobiliteitsbeleid is geen anti-autobeleid, maar een beleid dat vertrekt vanuit het STOP-principe: voorrang voor voetgangers (Stappers), fietsers (Trappers) en collectief vervoer (Openbaar vervoer). Pas daarna komt privévervoer. Steden lenen zich hiertoe door de nabijheid en de hoge concentratie aan potentiële gebruikers van het openbaar vervoer. Steden die hun mobiliteitsbeleid vanuit dit uitgangspunt opbouwen, worden leefbaarder, veiliger en beter bereikbaar.

Het sleutelproject 'duurzame mobiliteit in de steden' vertaalt deze visie. Het Witboek van de Europese Commissie 'Stappenplan voor een interne Europese vervoersruimte – werken aan een concurrerend en zuinig vervoerssysteem', waarin een sterke focus ligt op mobiliteit en vervoer in een stedelijke context, is in die zin een belangrijke Europese stap voorwaarts. Ik hoop dat de Europese Commissie rekening houdt met het Vlaams standpunt hierover. Een aantal elementen zijn immers nog onderbelicht in het Witboek, zoals ondermeer het stedelijk openbaar vervoer, concrete fietsmaatregelen, de sociale dimensie van het vervoerbeleid.

Met het departement Mobiliteit wordt gekeken om een van deze aspecten verder te onderzoeken.

Ook het sleutelproject 'een milieuvriendelijke mobiliteit verwezenlijken' en de 'mobiliteitsvriendelijke en leefbare inrichting van woonkernen' is een belangrijke stap richting slimme, duurzame mobiliteit. Om verkeersstromen te kunnen beheersen, is de afstemming van ruimte en mobiliteit immers essentieel. Het is belangrijk voor de steden dat een aantal missing links in de vervoersnetwerken verdwijnen, op basis van het STOP-principe. Ten slotte is het cruciaal de maatregelen op elkaar af te stemmen en in een coherent pakket te gieten. Dat gebeurt in de vorm van een duurzame mobiliteitsvisie in het Mobiliteitsplan Vlaanderen 2012-2017. Ook de oproep 2011 rond Innovatieve stedelijke projecten heeft bijzondere aandacht voor stedelijke mobiliteit.

¹ De stad maakt het verschil, Studiedienst van de Vlaamse Regering, De nabijheid van voorzieningen, een positieve impact op de tevredenheid?, 2010.

4.2.7 De steden bieden meer ruimte voor inspraak en betrokkenheid van bewoners

Buurtbewoners zijn de beste graadmeter voor de beleving van hun buurt en stad. Steden experimenteren al geruime tijd met allerlei vormen van participatie en inspraak. Met wisselende ervaringen als resultaat. Maar waar het proces goed tot stand komt, werkt het en vormt het een maatschappelijke dynamiek en onderbouw die het zonder participatie nooit bereikt zou hebben.

De eigen instrumenten van het Vlaams stedenbeleid besteden heel wat aandacht aan inspraak en participatie (bijvoorbeeld stadsvernieuwing, stedenfonds, innoverende projecten, Thuis in de stad-prijs). Daarom volgt het team Stedenbeleid ook het onderzoek beleidsparticipatie van de afdeling jeugd mee op en stimuleert het participatie beleidsoverschrijdend, zoals bijvoorbeeld bij de versnelling investeringsprojecten, de opmaak en uitvoering van het Vlaams ouderenplan, het nieuw Mobiliteitsplan Vlaanderen 2012-2017.

4.2.8 Een versterkt en doeltreffend Stedenbeleid in partnerschap met steden, die goed bestuurd worden

Het stedenfonds, de structurele samenwerking met het kenniscentrum Vlaamse Steden en de methodiek van de stadscontracten (onder andere de accountmanagers) zijn eigen instrumenten om te komen tot een krachtig en doeltreffend Stedenbeleid, dat samen met de steden wordt gerealiseerd. Zij worden verder uitgewerkt in de operationele doelstellingen. Daarnaast worden een aantal andere sleutelprojecten opgevolgd, die van belang zijn voor de bestuurskracht van de steden: ‘de lokale meerjarenplanning voor de lokale besturen’, ‘de versterking van het strategisch basisonderzoek’, en ‘de opmaak van een internationaal strategisch marketingplan’.

Met de lokale meerjarenplanning voor de lokale besturen wil de Vlaamse overheid tegen de start van de nieuwe lokale bestuursperiode (na de lokale verkiezingen van oktober 2012) de planlast sterk terugdringen. Voortaan werken de gemeenten met één plannings- en rapporteringscyclus die in een meerjarenperspectief is ingebed. Het kaderdecreet Planlasten regelt de verdere implementatie. Het Vlaams Stedenbeleid sluit zich ten volle aan bij dit traject. In het bijzonder door de positieve elementen uit de stedenfondsconvenanten te bewaken, wederzijds leren tussen steden, interpreteren van indicatoren in plaats van naakte cijfers en flexibel inspelen op nieuwe uitdagingen centraal staan.

De versterking van het strategisch basisonderzoek betekent een maatschappelijke meerwaarde. Op 1 juli 2011 heeft de Vlaamse Regering de krachtlijnen voor een nieuwe oproep om voorstellen tot erkenning en financiering van Steunpunten voor Beleidsrelevant Onderzoek 2012-2016 in te dienen goedgekeurd. Het Stedenbeleid heeft geen apart steunpunt: collega-ministers moeten het stedenbeleid aan bod laten komen in de andere steunpunt domeinen. Het team Stedenbeleid heeft de basisteksten, die de grondslag zijn voor de thematische steunpunten, op relevante stedelijke onderzoeksthema's gescreend. Langs bilaterale contacten heeft het team stadsrelevante onderzoekstopics uitgediept en zijn ze meegenomen in de oproep voor de steunpunten. Het Vlaams Stedenbeleid zal de steunpuntwerking verder opvolgen in diverse werkgroepen. Het Vlaams Stedenbeleid heeft ook meegewerkt aan de evaluatie van het Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen.

Met het internationaal strategisch marketingplan wil Vlaanderen een krachtig marketingbeleid voeren. Het document ‘Marktstrategische uitgangspunten voor de buitenlandpromotie’ geeft aan dat steden de toeristische trekpleister bij uitstek zijn (60% van de totale buitenlandse bestedingen). Steden zijn dus belangrijk voor Vlaanderen en omgekeerd. Daarom steun ik de opmaak van een breed gedragen marketingplan waarin de steden en Vlaanderen elkaar versterken.

4.2.9 Alle beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid ondersteunen de steden

De Vlaamse Regering wil een open en innovatieve overheid zijn. Dat moet zowel blijken uit een vereenvoudiging van regelgeving en procedures als uit een geïntegreerde aanpak door de Vlaamse overheid. Veel beleidsthema's vragen om een beleidsdomein- en bestuurslaagoverschrijdende aanpak. Ook het Vlaams stedenbeleid is per definitie een horizontaal beleid, waardoor samenwerking met andere beleidsdomeinen een absolute voorwaarde is. Het Vlaams stedenbeleid versterkt daarom met een flexibele methodiek en een netwerkbenadering het horizontaal stedenbeleid.

4.3 Operationele doelstellingen

4.3.1 Operationele doelstelling 1: tegen eind 2013 is het Vlaams Stedenfonds na evaluatie en in samenspraak met de steden geactualiseerd en klaar voor implementatie door de nieuwe stadsbesturen en de VGC in de periode 2014-2019.

De Vlaamse Regering heeft het Stedenfonds in 2003 opgericht om de grootsteden Antwerpen en Gent, de centrumsteden Aalst, Brugge, Genk, Hasselt, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas en Turnhout en de Vlaamse Gemeenschapscommissie te ondersteunen.

Deze steden moeten dit fonds inzetten om:

- de leefbaarheid zowel op stadsniveau als op wijkniveau te verhogen,
- dualisering tegen te gaan,
- de kwaliteit van het bestuur te verhogen.

Jaarlijks stelt de Vlaamse begroting voor het Stedenfonds een bedrag vast. Dit bedrag moet minstens gelijk zijn aan het bedrag van het vorige jaar, aangepast met een evolutiepercentage. Vanaf het begrotingsjaar 2005 bedraagt dit 3,5%.

De VGC heeft recht op 10% van het totale jaarlijkse bedrag van het Stedenfonds.

Van het totale budget gaat 630.000 euro naar vorming, sensibilisering en communicatie voor en over de steden. Voor de verdeling van de resterende middelen maakt het Stedenfonds een onderscheid tussen de cluster van de twee grootsteden, Antwerpen en Gent, en de cluster van de 11 centrumsteden. De eerste cluster heeft recht op 75% van de middelen, de tweede op 25%. Binnen de twee clusters krijgen de steden middelen volgens hun inwonersaantal.

De Vlaamse Regering kent de middelen van het Stedenfonds toe met een beleidsovereenkomst. Bij de oprichting van het Stedenfonds heeft de Vlaamse Regering bewust gekozen om de strategische en dus toekomstgerichte keuzes over te laten aan de steden. Zo beklemtoont ze het partnerschap met de steden en kiest ze voor een Vlaams stedenbeleid op maat van elke stad.

Genomen beleidsmaatregelen

1. Beleidsovereenkomsten

De Vlaamse Regering zet de lopende beleidsovereenkomsten Stedenfonds 2008-2013 onverminderd verder. Op 18 maart 2011 heeft ze de verdeling van de trekkingsrechten 2011 goedgekeurd.

2. Visitatie Stedenfonds 2011

In uitvoering van het uitvoeringsbesluit van 17 januari 2003 heeft een externe visitatiecommissie in het voorjaar 2011 de 13 steden en de VGC bezocht. Binnen het VIA heeft deze visitatie het statuut van sleutelproject.

Deze visitatiecommissie telde acht tot tien personen. Naast de twee voorzitters bestond de commissie uit vertegenwoordigers van IDEA Consult, thematische experts uit academische kringen en ervaringsdeskundigen uit andere centrumsteden. Vertegenwoordigers van het team Stedenbeleid van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur (ABB) en het Kenniscentrum Vlaamse steden woonden de visitaties als waarnemer bij.

De opdracht van deze visitatie was tweeledig:

- per stad en voor de VGC de voortgang, de effectiviteit en de efficiëntie van de beleidsovereenkomst evalueren en eventueel voorstellen tot bijsturing formuleren;
- de efficiëntie en effectiviteit van het decreet als beleidsinstrument evalueren en voorstellen tot bijsturing formuleren.

De visitaties verliepen volgens een vast gespreksschema. In de voormiddag besprak de commissie doorgaans drie agendapunten met het college en leden van het managementteam: de bestuurlijke organisatie, de maatschappelijke effecten en de strategische doelstellingen die het stadsbestuur in de beleidsovereenkomst 2008-2013 had vooropgesteld, en ten slotte het Stedenfonds als beleidsinstrument. In de namiddag vonden sessies

plaats met ambtenaren en medewerkers, over één of twee maatschappelijke uitdagingen, die de stad gekozen uit een lijst van tien thema's. Daarbij moesten de steden minstens één van de volgende drie thema's kiezen:

- kansarmoede in de stad: hefbomen, tools en kansen voor de stad;
- kindvriendelijkheid als toets voor een open, toegankelijke en aangename stad voor iedereen;
- de strategische organisatie van stadsbesturen.

Daarnaast konden de steden een tweede thema kiezen uit de lijst van tien thema's. Elke visitatie werd grondig voorbereid. In een voortgangsrapport reflecteerden de steden over de maatschappelijke effecten en rapporteerden zij over de uitvoering van de beleidsovereenkomst. Daarnaast schreven zij themapapers over de gekozen maatschappelijke thema's, waarin ze aangaven hoe ze een bepaalde maatschappelijke uitdaging aanpakten, op welke grenzen ze daarbij stootten en welke onderwerpen ze met de visitatiecommissie wilden bespreken. Aanvullend op die voorbereiding vanuit de stad, hadden leden van de visitatiecommissie ook een voorbereidend gesprek met private stakeholders uit de stad over deze thema's.

De visitaties verliepen in een sfeer van open dialoog tussen mensen die elk vanuit hun eigen invalshoeken over stadsrelevante thema's spraken. Deze aanpak heeft zowel voor het Vlaamse stedenbeleid als de steden een belangrijke, inhoudelijke meerwaarde.

3. *Afstemming Stedenfonds op het Planlastendecreet*

Het Planlastendecreet is van toepassing op het Stedenfonds. Daarvoor wordt tegen 30 oktober 2012 het Stedenfonds op het Planlastendecreet afgestemd. In oktober 2011 wordt een voorontwerp van decreet voor een eerste principiële goedkeuring aan de Vlaamse Regering voorgelegd.

Geplande beleidsmaatregelen

1. *Beleidsovereenkomsten*

In 2012 worden de beleidsovereenkomsten verder opgevolgd. Naar aanleiding van de individuele visitatierapporten kunnen de steden hun lopende overeenkomst bijstellen.

In maart 2012 legt de Vlaamse Regering de trekkingsrechten 2012 vast.

2. *Visitatie Stedenfonds 2011*

De visitatiecommissie zal tegen 15 november 2011 per stad en voor de VGC een visitatierapport met aanbevelingen opstellen. Ik zal dit rapport aan de gemeenteraad van elke stad en aan de raad van de VGC bezorgen. Op basis van deze aanbevelingen zijn financiële of inhoudelijke wijzigingen van de beleidsovereenkomst mogelijk.

Daarnaast stelt de visitatiecommissie een syntheserapport op, met een bespreking van de visitaties per stad en de evaluatie van het instrument Stedenfonds. Dit syntheserapport zal klaar zijn tegen 15 november 2011. Ik zal het syntheserapport en de rapporten per stad en voor de VGC als mededeling bezorgen aan de Vlaamse Regering, waarna ik die zal mededelen aan het Vlaams Parlement. Zo kan begin 2012 het debat over de resultaten en de aanbevelingen van de visitatie worden gevoerd.

3. *Afstemming Stedenfonds op het Planlastendecreet*

Na de adviezen van de Vlaamse adviesraad Bestuurszaken (Vlabest) en van de Raad van State leg ik het ontwerp van decreet tot wijziging van diverse bepalingen van het Stedenfondsdecreet in december 2011 voor definitieve goedkeuring aan de Vlaamse Regering voor. Daarna kan de commissie dit ontwerp behandelen. Door deze timing kan het ontwerp van decreet tijdig, uiterlijk in oktober 2012, aan het Vlaams Parlement voorleggen. Tenslotte zal de Vlaamse Regering in een uitvoeringsbesluit de Vlaamse doelstellingen van het Stedenfonds nog verder verduidelijken. Ook dit uitvoeringsbesluit zal ter goedkeuring voorgelegd worden tegen 30 oktober 2012.

De steden, de VGC en het kenniscentrum Vlaamse steden worden inhoudelijk bij al deze processen betrokken.

4. *Kenniscentrum Vlaamse Steden*

Vanuit wettelijke, doelmatigheidskundige en bestuurskundige overwegingen wordt de voorheen ad hoc sa-

menwerking met het kenniscentrum Vlaamse steden structureel verankerd door een decretale basis in het Vlaams Stedenfonds te creëren. Deze operatie is budgettair neutraal voor de Vlaamse begroting en de trekingsrechten van de steden en de VGC.

4.3.2 Operationele doelstelling 2: het stadsvernieuwingsfonds wordt verder gezet en geoptimaliseerd

Zoals de beleidsnota Duurzame en Creatieve Steden 2009-2014 aangaf, wordt de ondersteuning van stadsvernieuwingsprojecten ook dit jaar voortgezet en verbeterd.

In Vlaanderen is stadsvernieuwing immers de motor van stedelijke ontwikkeling. Daarom subsidieert het Vlaamse Stedenbeleid stadsvernieuwingsprojecten die een ingrijpende en duurzame vernieuwing van de stedelijke bebouwde ruimte koppelen aan initiatieven van samenlevingsopbouw en dit door coproductie verwezenlijken.

Deze subsidiëring drijft de kwaliteit van de individuele projecten op en versterkt de bestuurskracht van de steden.

Naast de 13 centrumsteden en de VGC kunnen ook de 21 provinciale steden projecten indienen. Het gaat om de steden Aarschot, Deinze, Dendermonde, Diest, Eeklo, Geel, Halle, Herentals, Ieper, Knokke-Heist, Lier, Lokeren, Mol, Oudenaarde, Ronse, Sint-Truiden, Tielt, Tienen, Tongeren, Vilvoorde en Waregem.

Belangrijk hierbij is dat de Vlaamse overheid de subsidies op basis van kwaliteitscriteria en niet op basis van verdeelsleutels toekent. Om de kwaliteit te waarborgen, doet zij een beroep op een externe, multidisciplinaire jury.

De Vlaamse overheid heeft ook de conceptsubsidie ontwikkeld om de kwaliteit van stadsvernieuwingsprojecten en de planningscapaciteit in steden te verhogen.

Genomen beleidsmaatregelen

1. Twaalf nieuwe projecten gesubsidieerd in 2010

Op 10 december 2010 heeft de Vlaamse Regering aan vier stadsvernieuwingsprojecten een projectsubsidie gegeven voor een totaal bedrag van ongeveer 9,5 miljoen euro en een conceptsubsidie van 60.000 euro gegeven, dus voor een totaal bedrag van 480.000 euro.

De Vlaamse overheid heeft in 2011 met elke stad, die een subsidie kreeg, een overeenkomst over de toekenning en de besteding van de projectsubsidies of de conceptsubsidie afgesloten. Onmiddellijk hierna heeft ze een voorschot van 30% van de projectsubsidie of 50% van de conceptsubsidie aan elke stad uitbetaald. Hierdoor heeft het stadsvernieuwingsfonds een onmiddellijke, positieve impact op de steden.

2. Een vernieuwd Regieteam voor de begeleiding van de conceptsubsidies

Op het Vlaamse niveau begeleidt een Regieteam de stadsvernieuwingsprojecten. Na een grondige evaluatie van de werking en de samenstelling van het bestaande Regieteam werd overgaan tot een nieuwe samenstelling ervan. Het regieteam omvat niet alleen het team van de Vlaamse Bouwmeester, maar ook de Vereniging voor Ruimte en Planning en de academische wereld.

De opdracht van dit Regieteam bestaat er onder meer in om de algemene werkwijze voor de conceptondersteuning van stadsvernieuwingsprojecten te bewaken en zo nodig bij te sturen. Ze start ook het proces van conceptbegeleiding op maat van de steden. Dit gebeurt op basis van de initiële aanvraagdossiers en de beoordelingsfiches van de jury voor de stadsvernieuwingsprojecten, aan de hand van een ontwerpend onderzoek en ondersteuning op het vlak van publiek-private samenwerking en van participatie op maat van het project.

Daarnaast draagt ze ook inhoudelijk bij aan de gezamenlijke vormingsmomenten voor alle betrokkenen bij de conceptbegeleiding, samen met de jury voor de stadsvernieuwing en het team Stedenbeleid.

3. Het instrument conceptbegeleiding optimaliseren

In de eerste helft van 2011 kwam een klankbordgroep, bestaande uit leden van de jury, het Regieteam voor de stadsvernieuwing en vertegenwoordigers van de steden, bijeen om het instrument conceptsubsidieering te

evalueren. Het doel hiervan is tweeledig: enerzijds kwaliteiten versterken en anderzijds hinderpalen voor een soepele en meer gerichte aanpak wegwerken.

4. *De lancering en de goedkeuring van de nieuwe oproep stadsvernieuwingsprojecten – editie 2011*

Medio december 2010 heeft de Vlaamse Regering de nieuwe vijfde oproep, de oproep 2011, gelanceerd met een budget van 12,5 miljoen euro. Er werden zeventien dossiers ingediend: zeven voor een projectsubsidie en tien voor een conceptsubsidie.

De hele cyclus voor de toekenning van subsidies is in het najaar 2011 afgerond.

5. *De aanstelling van accountmanagers*

Sinds het voorjaar 2011 werken, op vraag van de steden, twee accountmanagers bij het team Stedenbeleid van het ABB. Hun opdracht past binnen de ambities van het regeerakkoord en de Beleidsnota Duurzame en Creatieve Steden en bestaat erin om efficiëntiewinst, afbouw van de verkokering en partnerschap te bevorderen. Ze nemen een regisserende en horizontale rol op. Ze treden niet in de plaats van de functioneel bevoegde administraties, maar zijn een aanspreekpunt en betrekken alle Vlaamse entiteiten tijdig bij het project. Ze kunnen er mee voor zorgen dat de steden complexe stadsprojecten, met meerdere bestuursniveaus en meerdere beleidsvelden, tot een goed einde brengen. Ze zullen ook helpen om de procedures op elkaar af te stemmen, zodat steden hun projecten sneller kunnen realiseren. Door de aanwerving van de accountmanagers draagt het Stedenbeleid bij tot de invulling van het rapport “Naar een snellere en betere besluitvorming over complexe projecten” van de Commissie Investeringsprojecten, en de aanbevelingen “Sneller door Beter” van de commissie Versnelling Maatschappelijke Belangrijke Investeringsprojecten in.

6. *De opvolging van de voortgang en de kwaliteitsbewaking van alle projecten in uitvoering*

De jury voor stadsvernieuwingsprojecten is in het najaar van 2010 en het voorjaar van 2011 drie maal als kwaliteitskamer voor negen lopende projecten opgetreden. Meer bepaald werd van gedachten gewisseld met de steden en werden op basis daarvan aanbevelingen geformuleerd.

7. *De masterclass Stadsprojecten*

Ten behoeve van kwaliteitsofbouw voor de stadsprojecten bij de steden, wordt jaarlijks een masterclass stadsprojecten opgezet. In 2011 vond de 5^e editie, met vergelijkbaar deelnemersveld met voorgaande jaren plaats.

Initiatiefnemers waren, net zoals voor de vorige edities, de Vlaamse Vereniging voor Ruimte en Planning (VRP v.z.w.) en het Departement ASRO (Architectuur, Stedenbouw en Ruimtelijke Ordening) van de KU-Leuven. Andere partners hierbij zijn de Vlaamse Bouwmeester en het PPS-Kenniscentrum. De masterclass richt zich in eerste instantie tot het politieke en ambtelijke personeel van de verschillende beleidsniveaus. Ook de provinciesteden konden zich voor deze editie inschrijven, omdat zij ook in aanmerking komen voor Vlaamse subsidies voor stadsvernieuwingsprojecten. Deelnemers uit de private sector kunnen ook deelnemen.

Aan deze editie namen zestien personen uit de centrumsteden, twee uit de provinciesteden, acht uit de privé-sector en drie vanuit de Vlaamse overheid, onder wie de twee accountmanagers stadsprojecten deel. De deelnemers evalueerden de nieuwe editie van de masterclass positief.

Op 26 mei 2011 was er voor het eerst een bijeenkomst voor alle deelnemers van de afgelopen masterclasses Stadsprojecten. Deze nieuwe alumni-werking moet de capacitybuilding over stadsprojecten binnen de steden voeden, en netwerkvorming en ervaringsuitwisseling bevorderen.

8. *Samenwerking met Spindus*

In het najaar van 2010 werd het team Stedenbeleid een partner in het onderzoeksproject SPINDUS3, een gezamenlijk initiatief van K.U. Leuven en van Newcastle University dat onderzoek doet naar innovatieve en op gebruikers gerichte methoden om ruimtelijke kwaliteit te analyseren, te beoordelen of te verbeteren. IWT financiert dit onderzoeksproject. Het project zal lopen tot december 2013. SPINDUS en het team Stedenbeleid werken aan een methode voor de evaluatie van stadsvernieuwingsprojecten over de ruimtelijke kwaliteit.

Geplande beleidsmaatregelen

1. *De oproep voor stadsvernieuwingsprojecten – editie 2012*

In het laatste kwartaal van 2011 komt de volgende oproep voor stadsvernieuwingsprojecten, met een budget van 12,7 miljoen euro voor het begrotingsjaar 2012. De hele cyclus moet in het najaar 2012 afgerond zijn. De aanvraagformulieren zullen worden vereenvoudigd en er komt een aangepaste regeling voor de concept-subsidiëring aan te passen. De steden krijgen hierover een toelichting in het najaar van 2011.

2. *Het instrument “conceptbegeleiding” optimaliseren*

Een klankbordgroep formuleerde heel wat aanbevelingen, op basis waarvan het uitvoeringsbesluit wordt aangepast. In het najaar van 2011 wordt een voorstel van wijzigingsbesluit voor de regeling van de concept-subsidiëring aan de Vlaamse Regering voorgelegd.

3. *De opvolging van de voortgang en de kwaliteitsbewaking van alle projecten in uitvoering*

Voor de geselecteerde projecten van oproep 2011 sluiten de Vlaamse overheid en de steden einde 2011 de samenwerkingsovereenkomsten af. In het najaar 2011 zal de jury nog minstens één kwaliteitskamer voor lopende projecten organiseren.

4. *De Masterclass Stadsprojecten*

In 2012 komt er een nieuwe, zesde editie van de masterclass stadsprojecten en een nieuwe versie van de alumnidag voor alle deelnemers van de afgelopen masterclasses Stadsprojecten.

Deze masterclass wil de regiecapaciteit in de steden optimaliseren. Kleinere steden zullen aangemoedigd worden om deel te nemen aan deze masterclass. Ook Vlaamse ambtenaren worden aangemoedigd om deel te nemen. Op die manier is de masterclass een stimulans om domeinoverschrijdend te werken en mee invulling aan de versnelling en optimalisering van stadsprojecten.

5. *Samenwerking met Spindus*

In het kader van methodeontwikkeling en evaluatie van het instrument stadsvernieuwingsprojecten zal Spindus, in samenwerking met het team Stedenbeleid zich vanaf september 2011 concentreren op twee concrete werkpistes:

- een observatieoefening in de kwaliteitskamer waarbij die stadsvernieuwingsprojecten uitnodigt voor ofwel een stand van zaken, ofwel een bijsturing (steden kampen met uitvoeringsproblemen), ofwel een vraag vanuit de stad naar een convenantwijziging (gewijzigde situatie op het terrein).
- een evaluatie van de begeleiding van de conceptsubsidie vanuit twee invalshoeken: enerzijds de werking van het regieteam en anderzijds de rol van het lokale begeleidingsteam.

4.3.3 Operationele doelstelling 3: de stadsregionale samenwerking faciliteren

Het regeerakkoord vermeldt dat de Vlaamse overheid in het kader van interbestuurlijke samenwerking en intermediaire structuren zal onderzoeken hoe ze gebieden die buiten de bestuurlijke stadsgrenzen vallen toch kan betrekken bij het Vlaams Stedenbeleid (stadsregionale samenwerking, rasterstad).

Het Vlaams Stedenbeleid zal stadsregionale samenwerking stimuleren. In nauw overleg met de Vlaamse minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur en de betrokken vakministers verder bouwend op de regioscreening zullen voorstellen worden uitgewerkt.

Genomen beleidsmaatregelen

1. *Stadscontract 2007-2012 Oostende: “Uitwerking strategische visie voor Oostende als centrumstad aan de kust”*

De ambitie van het stadscontract 2007-2012 tussen de Vlaamse Regering en de stad Oostende was de ontwikkeling van een strategische visie om de rol, positie en het profiel van de stad Oostende als centrumstad in het stedelijk gebied Kust uit te klaren. Deze ambitie is in 2009 verbreed met een stadsregionaal luik, namelijk door structureel overleg de gezamenlijke mogelijkheden, meerwaarde en problemstellingen van de kustgemeenten definiëren en omzetten in doelstellingen en acties op kustniveau. De onderzoekers leverden hun werk begin 2011 af.

2. *Witboek Interne Staatshervorming*

Binnen het Witboek Interne Staatshervorming van mijn collega van Bestuurszaken heb ik het engagement aangegaan om de stadsregionale samenwerking rond de centrumsteden te ondersteunen (doorbraak 55). Een aantal centrumsteden (Kortrijk, Roeselare en Turnhout) werken al aan de (stads-)regionale dynamiek en de synergie met bestaande intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Voor de genoemde proeftuinprojecten (doorbraak 54) zal ik vanuit mijn bevoegdheden nagaan welke inbreng mogelijk is. Het Vlaams Stedenbeleid stimuleert mee het SBOV2-project van inventarisatie naar debat - het gebruik van de regioscreening als bestuurlijk evaluatie-instrument en wil dit waar mogelijk versterken (doorbraak 56).

Geplande beleidsmaatregelen

1. *Stadscontract 2007-2012 Oostende: Uitwerking strategische visie voor Oostende als centrumstad aan de kust - vervolgtraject*

Met de Stad Oostende wordt, in het kader van het stadscontract, nagegaan hoe de visie uit het opgeleverde rapport moet geïnterpreteerd en eventueel worden ingevuld. De geplande oefeningen rond een gebiedsdekkende regioscreening voor Vlaanderen, zullen, samen met de voorbereidingen voor het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, ongetwijfeld bijkomende en waardevolle inzichten opleveren over de plaats van de Stad Oostende binnen het netwerk van kustgemeenten.

2. *Interne staatshervorming*

Binnen mijn bevoegdheden zal ik nagaan hoe ik de intermediaire ruimte en de experimenteerruimte voor de proeftuinprojecten (doorbraak 54) kan vereenvoudigen en een kader voor de stadsregionale samenwerking kan uitwerken. Deze oefening zal uit drie componenten bestaan:

- ondersteuning bieden om bestaande erkende en gesubsidieerde samenwerkingsverbanden in kaart te brengen;
- nagaan of de gedetecteerde samenwerkingsverbanden, bijvoorbeeld door een wijziging van samenstelling of een wijziging van de opdracht, beter zouden kunnen inspelen op de stadsregionale dynamiek;
- met de centrumsteden gesprekken opstarten over de wijze waarop de steden hun rol in en voor de regio wensen op te nemen voor de beleidsdomeinen waarvoor ik als minister verantwoordelijkheid draag.

Bij de ontwikkelingsmogelijkheden van een stad en haar regio neemt de ruimtelijke invalshoek, in al haar betekenissen (ruimtelijke ordening, mobiliteit, natuurontwikkeling,...) een belangrijke plaats in. Samen met mijn collega van ruimtelijke ordening wil ik bekijken hoe we steden die hier rond met buurgemeenten willen samenwerken, kunnen ondersteunen.

Voor de realisatie van doorbraak 55 (aanpak stadsregionale samenwerking - rasterstad) zijn de geplande stappen:

- resultaten van de meta-analyse van de uitgevoerde pre-screening in 5 Vlaamse regio's meenemen als vertrekpunt voor het uitwerken van een plan van aanpak voor de realisatie van deze doorbraak. einddatum is 30 maart 2012;
- opmaak en afwerken begeleidings- en ondersteuningsprogramma voor de 13 centrumsteden en hun omliggende gemeenten. Het programma omvat procesbegeleiding en onderzoek naar wenselijke samenwerkingsverbanden. Aanbod is klaar najaar 2012;
- start in het najaar 2012 of 2013 van het begeleidingsprogramma's voor een eerste reeks van kandidaat centrumsteden;
- screening decreet intergemeentelijke samenwerking en formuleren van verbetervoorstellen voor nieuwe samenwerkingsvormen (2012-2013).

4.3.4 Operationele doelstelling 4: het Vlaams stedenbeleid zet de steden positief in de kijker

Genomen beleidsmaatregelen

De Vlaamse overheid wil door communicatie bijdragen tot een positief imago van haar steden. Zij doet dat door te tonen hoe steden zich ontwikkelen tot duurzame en leefbare plekken. Het is daarom belangrijk om realisaties van steden, initiatieven van burgers en verenigingen en beleidsmaatregelen een podium te geven.

1. *Thuis in de stadprijs*

De *Thuis in de Stad*-prijs was in 2010 aan haar tiende editie toe. Voor categorie 1, het geïntegreerd infrastructureel project, viel Gent in de prijzen met het nieuwe stadsmuseum STAM en de ontsluiting van de Bijlokesite. Voor categorie 2, een geïntegreerd niet-fysiek project dat de stedelijkheid bevordert, kreeg Genk de prijs toegekend voor 'De Genks, wij maken de stad', waarin Genkenaars samen nadenken en meewerken aan een sterkere en warmere samenleving. De tiende editie van de *Thuis in de Stad*-prijs zette niet alleen de winnaars van 2010 in de kijker, er werd ook een publicatie gemaakt met alle winnaars van de afgelopen tien jaar.

2. *Oproep innovatieve stadsprojecten*

Steden komen niet alleen in positief in beeld door goed beleid van de steden of de Vlaamse overheid in de kijker te plaatsen. Ook initiatieven van verenigingen en stadsbewoners dragen bij tot positief imago. Bewoners tonen zelf hoe het er in hun stad aan toe gaat en hoe ze meewerken aan duurzame en leefbare steden. Door originele en innoverende projecten uit de centrumsteden en Brussel te subsidiëren, wil ik dergelijke initiatieven aanmoedigen. Het voorbije werkjaar heb ik aan drie projecten een subsidie toegekend: Dokstrand van vzw Dok (Gent), Shoppingschuttle per ecofiets van De Kringwinkel Midden West-Vlaanderen/Ecovelo vzw te Roeselare en Buda Fabric, van weverij tot weefsel: verbinden in de stad van Designregio vzw uit Kortrijk.

Geplande beleidsmaatregelen

Tijdens het nieuwe werkjaar staat opnieuw hetzelfde doel centraal: het imago van de stad versterken door de realisaties van de steden en het Vlaamse Stedenbeleid in de kijker te plaatsen en originele en innoverende projecten van verenigingen uit de 13 centrumsteden en Brussel te ondersteunen.

1. *Thuis in de stadprijs*

De *Thuis in de Stad*-prijs krijgt een volgende editie. Na tien edities is deze prijs nog altijd actueel en stimulerend. De terugblik op tien jaar *Thuis in de Stad*-prijs heeft getoond hoe sterk de steden zich de afgelopen tien jaar hebben ontwikkeld. De opzet van de prijs blijft dezelfde: innovatieve realisaties van de steden stimuleren en in de kijker zetten. Maar de aanpak is licht gewijzigd. Er komt meer inspraak voor de steden bij de jurering. Zo zullen ze een eerste fase zelf een shortlist van projecten opstellen. In de tweede fase kiest een deskundige jury maximaal drie winnaars. Nieuw is ook dat een stad haar projecten samen met een andere stad kan indienen. De prijzen bedragen 75.000 euro voor de eerste prijs, 50.000 euro voor de tweede prijs en 25.000 euro voor de derde prijs. Er is geen onderscheid meer tussen infrastructurele projecten en niet-fysieke projecten. Bijgevolg zullen ook niet-fysieke projecten de eerste prijs kunnen winnen.

2. *Oproep innovatieve stadsprojecten*

Voor subsidies voor innoverende en originele projecten wordt 220.000 euro uitgetrokken. De oproep voor 2011 heeft als centraal thema: wonen en leven in de stad aantrekkelijker maken. Om in aanmerking te komen voor subsidiëring, moet een project het leven in de stad aangenamer maken, meer bepaald door zich te richten op een of meerdere van de volgende thema's: stedelijke mobiliteit, kindvriendelijkheid, sfeer in de stad en inkorten voedselkringloop.

Daarnaast komt er een brede communicatie over de VIA rondetafel Duurzame en Creatieve steden in januari 2012. Tenslotte wil het Vlaams Stedenbeleid participatieve evenementen in steden met (inter)nationale uitstraling mee ondersteunen.

4.3.5 Operationele doelstelling 5: de steden maken gebruik van de stadsmonitor voor hun strategische meerjarenplanning

De Beleidsnota 'Duurzame en Creatieve Steden' kondigde de actualisatie van de Stadsmonitor aan.

Genomen beleidsmaatregelen

1. *Stadsmonitor*

Het team stedenbeleid en de Studiedienst van de Vlaamse Regering werken nauw samen om de Stadsmonitor te actualiseren.

De nieuwe editie van de Stadsmonitor zal 175 ongeveer indicatoren tellen of bijna 45 meer dan in de vorige editie bevatten. Vooral de thema's wonen en veiligheidszorg kregen door een postenquête een pak meer indicatoren. Ook voor de thema's mobiliteit en natuur en milieu kon het aantal indicatoren opgetrokken worden. De onderzoekers actualiseerden de meeste indicatoren op basis van centrale databanken. Door de samenwerking met de Studiedienst van de Vlaamse Regering zijn die vlot te raadplegen. Voor een beperkt aantal indicatoren, die een geografisch informaticasysteem in kaart brengt, is de medewerking van de steden nodig. Voor een vijftigtal indicatoren, waarbij gepeild wordt naar de mening van stadsbewoners, is in de periode april – mei 2011 is een postenquête georganiseerd: een representatief aantal inwoners uit de 13 steden kreeg de vraag een vragenlijst in te vullen. Deze aanpak laat toe om maatschappelijke evoluties op stadsniveau te meten. Net als in 2008 kregen de steden de kans om extra enquêtes te voorzien om de duurzame evolutie van wijken of stadsdelen in beeld te brengen. De steden Aalst, Antwerpen, Genk en Turnhout zijn op dit aanbod ingegaan.

Geplande beleidsmaatregelen

1. *Stadsmonitor*

De nieuwe editie van de Stadsmonitor wordt op 6 december 2011 op een congres in Roeselare voorgesteld. De resultaten zullen zowel in boekvorm als op de website www.thuisindestad.be beschikbaar zijn. Deze timing laat de steden toe om de Stadsmonitor te gebruiken bij de voorbereidingen van hun nieuw bestuursakkoord. Voor het Vlaamse stedenbeleid zal de Stadsmonitor, net zoals het syntheserapport van de visitatiecommissie over het Stedenfonds, een belangrijk element vormen.

In het voorjaar 2012 krijgen de colleges van burgemeester en schepenen en de managementteams van de 13 steden een presentatie van de belangrijkste resultaten van de editie 2011 op maat van hun stad. Dat is een stimulans om het om het debat over de evoluties in hun stad aan te gaan.

In opvolging van de studie (2010/1) 'De stad maakt het verschil', worden bijkomende analyses op de Stadsmonitor 2011 uitgevoerd. De resultaten hiervan worden in het voorjaar 2013 verwacht en gepubliceerd.

4.3.6 Operationele doelstelling 6: de methodiek van de stadscontracten wordt in samenspraak met de steden uitgebreid met nieuwe sectoroverstijgende thema's en de methodiek krijgt een structurele verankering in de reguliere werking van de Vlaamse overheid

Op 21 december 2007 heeft de Vlaamse Regering met elk van de 13 centrumsteden een stadscontract afgesloten. De stadscontracten lopen over een periode van 6 jaar (2007-2012). Hiermee voerde de Vlaamse Regering de nota 'Efficiëntere samenwerking tussen de Vlaamse Regering en de 13 centrumsteden door de opmaak van Strategische Contracten' van 20 juli 2006 uit. De stadscontracten kwamen er op de vraag van de steden zelf, zij wensten een meer inclusieve benadering van stadsprojecten door de Vlaamse Regering. Steden die erin slagen inclusieve projecten op te zetten die verschillende gewenste effecten integreren, moeten in de Vlaamse overheid een partner vinden die op dezelfde inclusieve manier werkt.

Het regeerakkoord zegt: "*we zetten het instrument van de stadscontracten verder in*". Het is mijn ambitie om na evaluatie van de huidige generatie stadscontracten, samen met de betrokken partners, de methodiek van de stadscontracten in samenspraak met de steden en mijn collega's uit de Vlaamse regering uit te breiden met nieuwe sectoroverstijgende thema's en de methodiek krijgt een structurele verankering in de reguliere werking van de Vlaamse overheid (zie Beleidsnota Stedenbeleid). Bovendien duidt VIA in het transversaal thema "Naar een duurzame en creatieve stad" de stadscontracten aan als het instrument om in partnerschap met de steden een transitieproces af te leggen (doorbraak: Slagkrachtige overheid).

Genomen beleidsmaatregelen

1. Voortgangsrapport stadscontracten

Op 17 december 2010 legde ik het voortgangsrapport 2009 over de stadscontracten voor aan de Vlaamse regering. Dit voortgangsrapport bevat een stand van zaken van zowel de stadsspecifieke projecten als van het algemeen luik van het stadscontract ("wonen").

De stadsspecifieke projecten zijn:

1. Aalst:	Multifunctioneel evenementencomplex met regionale uitstraling
2. Antwerpen:	Ontwikkeling Petroleum Zuid
3. Antwerpen:	Heraanleg Scheldekaaien
4. Brugge:	Economische en ecologische ontsluiting van Brugge (N31 en Ommevaart)
5. Genk:	C-Mine: herbestemming mijnsite Winterslag
6. Genk:	Waterschei: hoogwaardig bedrijvenpark en wetenschapspark
7. Gent:	Oude Dokken en Handelsdokbrug: reconversie van oude dokken tot waterfrontwijk
8. Gent:	The Loop: ruimte voor bedrijvigheid op site rond Flanders Expo
9. Hasselt:	De Blauwe Boulevard: herwaardering stadsdeel Kanaalkom
10. Kortrijk:	Hoog Kortrijk
11. Leuven:	Vaartkom
12. Mechelen:	Wegbypass Arsenaalsite als ruggengraat voor ontwikkeling Arsenaalgebied.
13. Oostende:	Uitwerking strategische visie voor Oostende als centrumstad aan de kust
14. Roeselare:	Nieuwe openbare bibliotheek als kennis-, informatie- en leercentrum
15. Sint-Niklaas:	Voltooiing stadsring
16. Turnhout:	R13 en uitwerking Stedelijk Plateau

Om de knelpunten die het voortgangsrapport opsomt op te lossen, nam ik verschillende initiatieven. Binnen het algemene luik zijn in samenwerking met het Kenniscentrum Vlaamse Steden volgende werkgroepen actief:

Een overlegforum Wonen, onder voorzitterschap van het departement RWO, begeleidt de uitvoering van het collectief luik van het stadscontract. 6 themawerkgroepen met zowel politici als ambtenaren van steden en één of meerdere Vlaamse kabinetsmedewerkers verzorgen de inhoudelijke werking. Het Kenniscentrum Vlaamse Steden bereidt deze werkgroepen voor, zit die voor en brengt er verslag over uit.

Werkgroep 1 focust met concrete stedelijke cases op de sociale mix, de afdwingbaarheid private last en het instrument van de woonbeleidsconvenant. Kennisuitwisseling stond hierbij centraal.

Werkgroep 2 is sinds 4 juli 2010 omgevormd tot de Interdepartementale Cel Wonen-Welzijn. Deze cel heeft het lokaal toewijzingsreglement met doelgroepenplan en de huurdersbegeleiding aan de hand van praktijkcases besproken. Zij heeft ook het concept groepen van assistentiewoningen en de experimentenoproep toegelicht en bediscussieerd.

Werkgroep 3 heeft de quick-scan voor het onderzoek stedelijk fiscaal instrumentarium geanalyseerd en zal dieper ingaan op vier deelpistes. . De eerste twee pistes zijn op kortere termijn realiseerbaar zonder te ingrijpende regelgevings- en bevoegdheidsproblemen ('Binnengemeentelijke differentiatie van de onroerende voorheffing al dan niet in combinatie met een binnengemeentelijke differentiatie van stedelijke subsidiesystemen voor wonen' en 'Methodiek voor afbakening stedelijke aandachtszones in steden voor de huiskorting, onderzoek collega-minister Muyters). De andere twee pistes vergen meer structurele aanpassingen en zijn dus enkel lange-termijngericht. De sleutels hiervoor liggen vaak ook op andere bevoegdheidsniveaus. Het gaat om 'de vervennootschappelijking en de impact op stedelijke financiën' en 'een alternatief voor het kadastraal inkomen naar het voorbeeld van de wet onroerende zaakbelasting in Nederland'.

Werkgroep 4 heeft naar aanleiding van moeilijkheden om de sociale last en de last inzake bescheiden woonaanbod te berekenen een handleiding en tabel ontwikkeld. Het departement RWO heeft die verspreid aan de steden. Het Kenniscentrum Vlaamse Steden heeft voor de centrumsteden geanalyseerd hoe zij de waarborgregeling voor het grond- en pandendecreet uitwerken.

In werkgroep 5 lag de klemtoon op instrumenten op vlak van kwaliteitsbewaking, de verhoging van het aanbod aan huurwoningen en de betaalbaarheid gelinkt aan kwaliteit en rentabiliteit.

Werkgroep 6 heeft verder knelpunten bij complexe projecten geïnventariseerd en opgelost.

In 2011 kwam ook nog een ad hoc werkgroep ‘woonrooster’ tot stand. Die werkgroep bestaat uit geïnteresseerde leden van de andere werkgroepen. Deze moet het stedelijk instrumentarium voor een lokaal woonbeleid inventariseren.

2. Aanbevelingen

De stadscontracten bevinden zich in een pilootfase. Het is de eerste keer dat de Vlaamse regering op dergelijke wijze samenwerkt met de steden. Na een tussentijdse evaluatie van de methodiek legde ik een aantal aanbevelingen en voorstellen aan de Vlaamse regering voor. De accountmanagers spelen een belangrijke rol in de manier waarop de aanbevelingen en voorstellen in de praktijk worden omgezet.

3. Afstemming projectteam Versnellen Investeringsprojecten / VIA transversaal

Het Team Stedenbeleid van het ABB nam deel aan het projectteam ‘Versnellen Investeringsprojecten’. De methodiek van stadscontracten en de aanduiding van een voorzitter-projectleider aan Vlaamse zijde hebben het projectteam geïnspireerd. Tegelijkertijd stel ik vast dat een krachtig, maar afgelijnd mandaat van belang is voor zowel de stadscontracten als voor de uitvoering van belangrijke investeringsprojecten in de steden.

Tijdens het voorbije jaar nam de Vlaamse Regering de beslissing om sneller te gaan voor de ambitie om Vlaanderen in de Top-5 regio's te krijgen. Daarvoor heeft zij binnen VIA transversale thema's geïntroduceerd. De regering besliste om de stadscontracten als instrument voor de transitiebeweging richting duurzame en creatieve steden te versterken.

4. Accountmanagers

In het voorjaar van 2011 nam het Agentschap voor Binnenlands Bestuur op mijn voorstel twee accountmanagers in dienst. Zij staan ook in voor de opvolging van de stadscontracten op het terrein en de bijhorende horizontale beleidsafstemming aan Vlaamse zijde. Daarmee kom ik tegemoet aan een van de belangrijkste aanbevelingen rond de stadscontracten.

5. Politiek-ambtelijke stuurgroep

In de eerste jaarhelft van 2011 organiseerde ik een eerste bijeenkomst van een politiek-ambtelijke stuurgroep. Deze politiek-ambtelijke stuurgroep zal de verdere stappen in de realisatie van de stadscontracten opvolgen en begeleiden, en komt hiervoor halfjaarlijks bijeen. De stuurgroep zal ook de randvoorwaarden voor een nieuwe reeks stadscontracten verduidelijken. Op die manier kan een concreet voorstel voor een definitieve verankering van de stadscontracten binnen de Vlaamse overheid ter sprake komen op het college van Administrateurs-Generaal.

Geplande beleidsmaatregelen

Voor de stadsspecifieke projecten in de stadscontracten

6. Politiek-ambtelijke stuurgroep

Sinds de eerste jaarhelft van 2011 is een politiek-ambtelijke stuurgroep bezig met de vertalen van de aanbevelingen uit de tussentijdse evaluatie van de stadscontracten naar concrete beleidsmaatregelen om te komen tot een verbeterde werking van de stadscontracten.

De Vlaamse regering streeft naar een maximale realisatie van de stadscontracten, en dit tegen de vastgelegde timing van eind 2012.

In het najaar 2011 zal ik de Vlaamse Regering voorstellen om deze stuurgroep op twee sporen te laten werken:

- aan de hand van de tussentijdse voortgangsrapportages, zullen de engagementen van de Vlaamse regering, waaronder de beslissingen over de Vlaamse financiering van deze projecten, aan de Vlaamse regering worden voorgelegd in 2012;
- op basis van de algemene aanbevelingen uit de tussentijdse evaluatie voorstellen uitwerken om het instrument van stadscontracten te verbeteren. Deze verbeteracties kunnen betrekking hebben op ondermeer de projecten die voor een stadscontract in aanmerking komen, het noodzakelijke voortraject,

de duur en timing van het stadscontract, het mandaat van de voorzitter of de projectleider.

Voor het algemene luik wonen in de stadscontracten

De werkgroep ‘Aansturing van sociale woonprojecten’ maakt een lijst van instrumenten waarmee lokale besturen sociale woningbouwprojecten kunnen sturen. De werkgroep zal door concrete projecten uit de steden verder werken op het thema ‘sociale mix - afdwingen private last en op het lokaal toewijzingsreglement (kaderbesluit sociale huur). De werkgroep zal ook verder werken op de evaluatie die de VMSW maakt over de procedure en de doorlooptijden van sociale woningbouwprojecten. Ten slotte zal ze een nota maken de knelpunten in de afstemming tussen de aanleg van de infrastructuurwerken en de bouw van sociale woningen.

De werkgroep afstemming tussen de beleidsdomeinen Wonen en Welzijn brengt de bekommernissen van de steden over aan de Interdepartementale Cel Wonen-Welzijn. De werkgroep besteedt aandacht aan huurdersbegeleiding in de sociale huisvesting door de bespreking van de evaluaties over de proefprojecten rond woonbegeleiding (samenwerking CAW's - huisvestingsmaatschappijen). Verder is er leeruitwisseling rond een doelgroepenbeleid in de lokale toewijzingsreglementen.

De werkgroep ‘Stedelijk fiscaal instrumentarium’ vertaalt de conclusies uit het onderzoek stedelijk fiscaal instrumentarium in beleidsaanbevelingen voor de steden, de commissie en de betrokken beleidsniveaus. Daarnaast brengt ze in een analyse- en diagnosesnota de stedelijke fiscaliteit in beeld.

De werkgroep ‘Stedelijk grond- en pandenbeleid’ volgt initiatieven over het decreet Grond- en Pandenbeleid verder op, signaleert de knelpunten die steden ondervinden en werkt mee aan oplossingen.

De werkgroep ‘Versterking private huurmarkt’ verzamelt alle informatie rond een mogelijk samenwerkingskader tussen de centrumsteden en de Vlaamse overheid over kwaliteitscontrole bij het (ver)huren van nieuwe woningen door Sociale Verhuurkantoren bij de steden. De werkgroep onderzoekt hoe de partners dit samenwerkingsverband verder kunnen uitwerken.

De werkgroep ‘Complexe projecten/enveloppenfinanciering’ werkt in nauwe afstemming met het Vlaams projectteam versnelling investeringsprojecten een aantal workshops over het verhogen van de efficiëntie van het procesverloop bij stedelijke complexe projecten uit. De werkgroep plant een online draaiboek complexe projecten met focus op praktijkervaring in het najaar.

De ad hoc werkgroep ‘Woonrooster’ ontwikkelt een elektronische databank met alle instrumenten waarover de 13 centrumsteden beschikken om een lokaal woonbeleid te voeren. In het najaar 2011 gaat dit woonrooster-instrument online.

7. Voorbereiding van nieuwe stadscontracten

De voorbereiding van de nieuwe stadscontracten zal onder meer gebaseerd zijn op:

- de voortgang en de evaluatie van de eerste generatie stadscontracten (inclusief de tussentijdse evaluatie van 2009),
- de besprekingen op het PAS,
- de aanbevelingen uit de commissies Berx en Sauwens en de ontwikkeling binnen het projectteam versnellen investeringsprojecten,
- digitaal draaiboek complexe projecten,
- en de VIA-rondetafel “Naar een duurzame en creatieve stad”.

Hierbij zal ook specifiek aandacht gaan naar interne inhoudelijke afstemming tussen de verschillende betrokken beleidsvelden van de Vlaamse overheid, een sterkere verankering in de werking van de Vlaamse overheid, nieuwe sectoroverschrijdende thema's, de dialoog met de stad in de keuze van het project, de beschikbaarheid van de financiële middelen op de reguliere begroting om deze projecten te realiseren, het partnerschapmodel met de stedelijke overheid voor de verdere realisatie en de timing van de contracten zelf.

Medio 2012 zal ik aan de Vlaamse regering een voorstel van werkwijze voorleggen. Hierbij zal ik erover waken dat overgang tussen de eerste en deze tweede reeks stadscontracten vlot zal verlopen.

4.3.7 Operationele doelstelling 7: wisselwerkingen met andere beleidsvelden binnen de Vlaamse overheid opstarten en de bestaande verstevigen

De beheersovereenkomst ABB en de managementovereenkomst Bestuurszaken bevatten voor de horizontale beleidsafstemming de nodige samenwerkingsafspraken.

In de verschillende stedenbeleidsinstrumenten stadsvernieuwingfonds, stadscontracten, innovatieve projectoproep, is betrokkenheid van andere beleidsdomeinen voorzien. Zo legt bijvoorbeeld de innovatieve projectoproep 2011 expliciet de link naar andere beleidsdomeinen (mobiliteit, voedselkringloop, sfeer, en kindvriendelijkheid).

Genomen beleidsmaatregelen

Alle Vlaamse beleidsbrieven zijn op hun stadsgevoeligheid getoetst. De beleidsaccenten van het Vlaams stedenbeleid waren hierbij de leidraad. Samen met de sleutelprojecten in het kader van VIA vormen ze de basis voor de wisselwerking met andere beleidsvelden. Dit doen wij door enerzijds deel te nemen aan overlegorganen en anderzijds door advisering, bilaterale betrokkenheid of netwerkcommunicatie.

Geplande beleidsmaatregelen

De sleutelprojecten in het kader van VIA vormen de basis om de wisselwerking met andere beleidsdomeinen vorm te geven. De strategische doelstellingen in de beleidsbrief leggen daarom expliciet de link met de VIA-ambities. Daarnaast komen nieuwe samenwerkingsverbanden tot stand bijvoorbeeld door bilaterale contacten of onderzoeksresultaten.

Begin 2012 komt er een VIA rondetafel over Stedenbeleid. Deze ronde tafel focust op duurzame en creatieve stadsprojecten en de bestuurlijke samenwerking en instrumenten hiervoor, gesitueerd in de doorbraak slagkrachtige overheid.

4.3.8 Operationele doelstelling 8: het Vlaams stedenbeleid beter wetenschappelijk ondersteunen

Wetenschappelijk onderzoek is cruciaal om antwoorden te bieden op de complexe uitdagingen die zich in steden stellen. Een nauw partnerschap met diverse onderzoeksinstituten is dan ook onontbeerlijk.

Genomen beleidsmaatregelen

1. Demografische prognoses voor de steden

In 2010 heeft het Team Stedenbeleid in samenwerking met het Kenniscentrum Vlaamse Steden en de Studiedienst van de Vlaamse Regering een eerste analisenota van de bevolkingsprognoses voor de steden opgesteld. Een samenvatting hiervan is terug te vinden in het hoofdstuk cijfers en trends.

2. Stedelijke onderzoeksagenda

In december 2010 zijn drie kortlopende onderzoeksprojecten rond wonen in de stad gestart. Alle onderzoeken lopen van januari tot november 2011: vastgoedprijzen en woningaanbod in de centrumsteden; verhuis- en blijfmotieven van jonge gezinnen en jongvolwassenen in de centrumsteden; een stedelijk fiscaal instrumentarium.

Verder volgt het Team stedenbeleid de testfase van het Europese Reference Framework for Sustainable Cities op en levert het bijdragen aan het European Urban Knowledge Network (EUKN).

3. Steunpunt Bestuurlijke Organisatie

Het team Stedenbeleid heeft een bijdrage geleverd aan het evaluatierapport Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen. Voor het Steunpuntenprogramma 2012-2016 wordt geen apart Steunpunt voor stedenbeleid opgericht, maar worden alle stedelijke onderzoekstopics ondergebracht in diverse steunpunten. Het team Stedenbeleid heeft alle onderzoeksthematieken die als input voor de nieuwe steunpunten opgesteld zijn, gescreend. Diverse domeinen hebben de suggesties opgenomen. Het thema Bestuurlijke Organisatie – Slagkrachtige overheid zal bijvoorbeeld aandacht besteden aan stadsregionaal werken en europeanisering. Het

thema Ruimte focust onder andere op Vlaanderen als polycentrisch stedengewest, ruimtelijke veerkracht, toekomstverkenningen. ‘Duurzame ontwikkeling’ besteedt aandacht aan nieuwe vormen van diensten in steden in het kader van wijken en sociaal wonen, transitiedenken.

Geplande beleidsmaatregelen

1. *Stadsatelier bevolkingsprognoses*

Op 18 oktober 2011 vindt een stadsatelier ‘bevolkingsprognoses – uitdagingen en trends voor de steden’ plaats. Naast een toelichting van de bevolkings- en huishoudensprognoses, zullen er ook een aantal burge-meesters en schepenen komen vertellen hoe zij deze cijfers interpreteren en inspelen op de prognoses. Het atelier zal voorts ook ingaan op de kwalitatieve dichtheid in steden en de uitdagingen voor aanpasbare, combineerbare en multi-inzetbare infrastructuur analyseren. Het stadsatelier eindigt met een panelgesprek met Vlaamse beleidsdomeinen.

2. *Stedelijke onderzoeksagenda*

Het onderzoek vastgoedprijzen en woningaanbod in de centrumsteden zal de huidige woningvoorraad beschrijven, de woningprijsevoluties verklaren en een profielschets per stad opmaken. Voor de steden Aalst en Antwerpen zal het onderzoek ook een diepte-analyse op basis van de bouwvergunninggegevens uitvoeren. Dit is een gedetailleerde GIS-analyse die de ontwikkeling van het stedelijk woningaanbod op basis van bouwvergunninggegevens in kaart brengt.

Het onderzoek verhuis- en blijfmotieven van jonge gezinnen en jongvolwassenen in de centrumsteden zal met een kwalitatief survey-onderzoek in Mechelen nagaan waarom sommige gezinnen of jonge mensen verhuizen uit of blijven wonen in de stad. Binnen het onderzoek ligt de focus op perceptie, beleving en gedrag. Ondermeer volgende items komen aan bod: identiteit en leefstijl, woongeschiedenis, buitenruimte, betaalbaarheid, woonomgeving en buurtbeleving, sociale mix, privaat-publiek, wonen en mobiliteit, de groene stad, identiteit en dynamiek van de stad. Dit gebeurt via een kwalitatieve onderzoeksmethode met diepte-interviews, begeleide wandelingen en focusgroepen.

Het onderzoek stedelijk fiscaal instrumentarium werkt de vier gekozen dieptepistes uit; namelijk binnenge-meentelijke differentiatie, aandacht voor achtergestelde stedelijke gebieden binnen de huiskorting (onderzoek collega-minister Muyters), de vervennootschappelijking en de impact op de fiscale ontvangsten en een mogelijk alternatief voor het kadastraal inkomen (nadelig voor steden omwille van traditioneel hoge KI's in steden, verschil tussen herschatting en indexering, tuinoppervlakte die niet meetelt terwijl deze sterk bepalend is voor de kostprijs van een huis).

De resultaten van de drie onderzoeken worden aan het Vlaams parlement overgemaakt.

De administratie werkt de onderzoeksagenda voor 2012 uit in samenwerking met de steden, de Studiedienst van de Vlaamse Regering en het Kenniscentrum Vlaamse Steden.

Het Team Stedenbeleid volgt het Steunpuntenprogramma 2012-2016 verder op en zal zetelen in diverse klankbordgroepen voor stadsrelevant onderzoek. Internationaal staat het Team Stedenbeleid verder mee in voor de evaluatie van de piloottest voor het Reference Framework for Sustainable Cities en geeft ze mee richting aan het vervolgetraject. Rond smart cities werkt het team Stedenbeleid in het najaar 2011 een web-blog uit.

4.3.9 Operationele doelstelling 9: de samenwerking en het overleg met andere overheden en stakeholders intensifiëren en intern afstemmen in functie van een beter geïntegreerd en onderbouwd stedenbeleid

Voor het Vlaams Stedenbeleid is de samenwerking met verschillende partners belangrijk:

- Vlaamse Gemeenschapscommissie

Genomen beleidsmaatregelen

In het Vlaams Regeerakkoord drukt de Vlaamse Regering haar ambitie uit om vanuit de Vlaamse Gemeenschap met de VGC een kerntakendebat te voeren over de gemeenschappelijke strategische doelstellingen van een Vlaams gemeenschapsbeleid in Brussel, de rol van beide overheden en de financiering van dit beleid. In de Beleidsnota Duurzame en Creatieve Steden staat dat het Vlaams stedenbeleid zich mee inschrijft in de visie, de prioriteiten en de acties van het Vlaamse beleid voor de versterking van de band met Brussel en dat de huidige beleidsinstrumenten van het Vlaams stedenbeleid toegankelijk blijven voor de VGC en waar mogelijk en wenselijk afgestemd worden op maat van de VGC. Vanuit dit oogpunt maakt het team Stedenbeleid deel uit van de Taskforce Brussel, die de Vlaamse Regering in 2010 oprichtte. Deze Taskforce heeft zich tot nu toe gebogen over een algemene omgevingsanalyse van de demografische, sociaal-culturele, macro-economische en ruimtelijk structurele ontwikkelingen in Brussel en heeft deze analyse aangevuld met analyses van de beleidsdomeinen waarvoor de VGC bevoegd is.

Geplande beleidsmaatregelen

De Taskforce zal haar eindrapport tegen eind 2011 klaar hebben en overhandigen aan de Vlaamse regering. In het kader van deze opdracht wordt de afstemming van de huidige beleidsinstrumenten van het Vlaams stedenbeleid op maat van de VGC en in het kader van gemeenschappelijke strategische doelstellingen nagegaan.

- Interlokale vereniging Kenniscentrum Vlaamse Steden

Genomen beleidsmaatregelen

Het Kenniscentrum Vlaamse steden wil de kennisontwikkeling en- uitwisseling tussen steden onderling en tussen steden, instellingen en actoren in de stedelijke samenleving versterken als steun voor een innovatief, effectief en efficiënt lokaal stedelijk beleid.

Het Kenniscentrum ondersteunt steden in hun Europa-werking en bevordert het kennismanagement rond Europese projecten. In 2010 werkte ze rond volgende thema's: kennisdeling, competentie-opbouw, netwerking en beleidsbeïnvloeding. Zo organiseerde ze ondermeer een meerdaagse opleiding en een studiereis naar Maastricht. Het Kenniscentrum stimuleert verder de uitwisseling tussen centrumsteden via de projectendatabank. Halfjaarlijks maken steden een update van hun Europese projecten. Het Kenniscentrum werkte ook mee aan het urbiscooptraject van de Benelux over de onverwachte en moeilijk beheersbare instroom van inwijkelingen uit Midden en Oost-Europa in de steden van de Benelux en aangrenzende regio's. Het Kenniscentrum neemt een centrale rol op voor de uitvoering van het stadscontract "wonen" (zie operationele doelstelling 6). Het ontwikkelt ook een draaiboek complexe projecten, in afstemming met het projectteam "versnelling investeringsprojecten".

Het Kenniscentrum documenteerde goede participatietrajecten en ondersteunde steden bij de opmaak van een lokaal participatietraject. 9 van de 13 steden zijn op dit ondersteuningsaanbod ingegaan. De Hogeschool Gent heeft deze opdracht uitgevoerd.

De steden hebben het Kenniscentrum gevraagd om als waarnemer alle visitaties Stedenfonds 2011 op te volgen. De bedoeling is om door die opvolging steden nog beter te laten leren van elkaar.

Het Kenniscentrum is ook betrokken bij de diverse onderzoeksprojecten van het team Stedenbeleid.

Geplande beleidsmaatregelen

Vanaf het werkingsjaar 2012 wordt het kenniscentrum Vlaamse steden verder ondersteund. De ondersteuning zal voortbouwen op de huidige thema's zoals het stadscontract "wonen", leeruitwisseling over Europa, complexe investeringsprojecten in steden versnellen en verbeteren, onderzoeksinput en stuurgroepbegeleiding.

- Het Federaal Grootstedenbeleid

Genomen beleidsmaatregelen

In 2011 vond overleg plaats met het Federaal Grootstedenbeleid over een derde verlenging tot eind 2011 van de lopende contracten Duurzame Stad, in afwachting van een nieuwe federale regering. Op 5 juli 2011 is hiervoor een samenwerkingsovereenkomst tussen de federale en de regionale regeringen ondertekend. De verlenging van de contracten Duurzame Stad geldt enkel voor lopende projecten. Betrokken Vlaamse steden met een hoge dynamiek in investerings- en stadsvernieuwingsprojecten verliezen hierdoor hefboommiddelen om nieuwe projecten op te starten en te ondersteunen.

Geplande beleidsmaatregelen

De Vlaamse regering is vragende partij voor een regionalisering van het Federaal Grootstedenbeleid, en van de bijhorende middelen.

- Europa en het Vlaams Stedenbeleid

Naast de samenwerking met het Kenniscentrum Vlaamse Steden rond Europa zijn er een aantal Europese speerpunten waaraan wij met het Vlaams stedenbeleid participeren.

Genomen beleidsmaatregelen

1. *Multilevel Urban Governance Conference*

In het kader van het Belgisch Voorzitterschap heeft Vlaanderen meegewerkt aan de organisatie van de Europese Conferentie rond multilevel urban governance over 'Nieuwe methodes voor een strategie van geïntegreerde stadsontwikkeling op alle bestuursniveaus'. Internationale delegaties kregen de mogelijkheid het C-mine project te bezoeken. Op de conferentie kwamen diverse Vlaamse multi-level projecten zoals Park Spoor Noord in Antwerpen en het werkgelegenheids- en sociaal werkbeleid van de stad Gent aan bod.

2. *DG Meeting Urban Policy te Gent*

Op 2 december 2010 organiseerde Vlaanderen de bijeenkomst van de Directeurs-Generaal van de administraties voor stedenbeleid van de Lidstaten van de Europese Unie. Deze bijeenkomst vormde het sluitstuk van het Belgisch voorzitterschap rond stedelijk beleid. De conferentie stelde in opvolging van de Toledo-Declaratie een voortgangsrapport met gezamenlijke acties voor. De invoering van het 'European reference framework for sustainable cities', een Europees duurzaamheidsinstrument voor stedelijk beleid en stadsprojecten, is een eerste actie. Doel van dit instrument is dubbel: enerzijds de duurzaamheidsvisie verbeteren, anderzijds leren van en met andere steden binnen Europa. Een andere belangrijke actie is de samenhang tussen de territoriale en de stedelijke agenda verhogen. In Gent hebben de directeurs-generaal belangrijke stappen tot wederzijdse samenwerking en uitwisseling gezet. Zo zullen de NTCCP-kerngroep (Network of Territorial Cohesion Contact Points) en de UDG-contactgroep (urban development Group) hun werking op elkaar afstemmen. Het stedelijk beleid zal ook een inbreng kunnen geven in de territoriale agenda 2020 en territoriale actoren krijgen inspraak in de stedelijke agenda. Op het slotevenement heeft het Belgisch voorzitterschap een eerste ontwerpversie van het handboek 'Multilevel governance in Europe: an analytical approach' voorgesteld, wat een inspiratiebron en leerinstrument moet worden voor alle actoren die samen het stedelijk beleid vorm geven.

8. *Hongaars Voorzitterschap*

Het Vlaams Stedenbeleid heeft de Urban Development Group (UDG) en de bijeenkomst van directeurs-generaal rond Europees Stedenbeleid tijdens het Hongaars voorzitterschap in nauw partnerschap met het Federaal Grootstedenbeleid (als federale EU-vertegenwoordiger), het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Wallonië voorbereid en opgevolgd. Het team Stedenbeleid was nauw betrokken bij de werkgroep 'urban dimension of the cohesion policy' geleid door Polen en het Reference Framework for Sustainable Cities. Belangrijk hierbij is dat Genk gekozen als Vlaamse teststad en dat de steden Gent en Kortrijk volgen de testfase mee op. Er is eveneens meegewerkt aan het 'Background Report on the urban dimension of the future Cohesion Policy' van het Pools voorzitterschap. Stuurgroep Europa binnen het Agentschap voor Binnenlands Bestuur

Het team Stedenbeleid werkt mee aan de stuurgroep Europa, waar ondermeer ook de VVSG aan deelneemt. De stuurgroep wil komen tot een meer efficiënte en horizontale samenwerking tussen de Vlaamse overheid, daarnaast wil ze de steden ook gericht ondersteunen rond Europese thema's.

3. *Toekomstig Europees Cohesiebeleid na 2013*

Het team Stedenbeleid zorgde voor input voor het standpunt van de Vlaamse Regering over de toekomst van het cohesiebeleid. Ze communiceert dit standpunt op internationale fora, overlegt met de steden en bewaakt de aandacht voor de stedelijke agenda in het toekomstig cohesiebeleid.

4. *Benelux-samenwerking*

Het Secretariaat-Generaal van de Benelux wil de beleidsmatige samenwerking over het stedelijk beleid binnen de Benelux en met de aangrenzende regio's versterken. Dit krijgt vorm in het URBISCOOP-overleg. In 2010 en 2011 stond het thema van de 'Onverwachte en moeilijk beheersbare instroom van inwijkelingen in de steden van de Benelux en de aangrenzende regio's' op de agenda. Eind 2010 werd een inventarisatierapport over de problematiek opgesteld, ondermeer op basis van interviews in Belgische, Nederlandse en Luxemburgse steden. Voor Vlaanderen waren dit Antwerpen, Genk, Gent en Sint-Niklaas. Op een bestuurlijke bijeenkomst op 17 oktober 2011 zijn de politiek verantwoordelijken van de centrale overheden en van steden in de Benelux gekomen tot een Memorandum of Understanding over verdere samenwerkingsafspraken en een gezamenlijk schrijven aan Europa geformuleerd.

5. *Smart cities*

De taskforce Smart Cities heeft de publieke consultatie van de Europese Commissie over het Smart Cities and Communities Initiative voorbereid, voorgelegd aan het Overlegorgaan Internationale Aangelegenheden (SOIA) en vervolgens in een Vlaams Standpunt gegoten en ingediend bij de Europese bevoegde instanties.

Daarnaast heeft het Team Stedenbeleid op de transitie-arena Duurzaam Wonen en Bouwen 2011 een toelichting gegeven aan lokale besturen, private partners, en wetenschappelijke instellingen over de subsidie-oproep voor Smart Cities van de Europese Commissie.

Deze taskforce werkt ook actief mee aan een voorbereidingstraject van VITO voor de Convenant of Mayor steden. Er worden ook vijf workshops voor diverse stakeholders georganiseerd. Op 17 mei 2011 lijstte de eerste workshop interessante pilootprojecten in de steden (soms met Vlaamse subsidies) die passen kaderen binnen de Europese "Smart Cities"-ambitie op. Een volgende workshop op 1 juli 2011 had tot doel tot een eigen smart cities ambitie te komen en zorgde voor een smart cities-analyse van de lopende projecten in de Convenant of Mayor steden. Deze workshop vond plaats op 1 juli 2011. Daarnaast is er het VLEVA brokerage event slimme steden en gemeenschappen geweest op 21 en 22 juni. Op 21 juni 2011 werd de Europese oproep over Smart Energy Cities gelanceerd. De deadline voor indiening is 1 december 2011.

Geplande beleidsmaatregelen

1. *Pools en Deens Voorzitterschap*

Het Vlaams Stedenbeleid is tijdens de tweede helft van 2011 (Pools voorzitterschap) en de eerste helft van 2012 (Deens Voorzitterschap) woordvoerder op de Urban Development Group, de bijeenkomst directeurs-generaal Stedenbeleid en de Informal Meeting of Ministers (voor de stedelijke agenda). Als vertegenwoordiger van de Belgische Staat neemt Vlaanderen ook de standpunten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Wallonië mee. Het centrale dossier tijdens het Pools voorzitterschap is het toekomstig cohesiebeleid na 2013. De houding van Vlaanderen hierover steunt integraal op de bijdrage van de Vlaamse Regering aan de publieke consultatie over het Vijfde Cohesierapport: het EU-cohesiebeleid na 2013. Voor het Vlaams Stedenbeleid is de stedelijke dimensie binnen het toekomstig cohesiebeleid belangrijk. Daarnaast staat ook de toekomst van Urbact (een Europees programma dat de uitwisseling van ervaringen wil stimuleren) op de agenda tijdens het Pools voorzitterschap. Deze punten komen aan bod op de informele Ministeriële meeting van 24-25 november in Poznan. Over de Deense agenda zijn nog geen details bekend, maar ook hier zullen het toekomstig cohesiebeleid, de stedelijke aandacht hierbinnen en de vertaling in operationele programma's aan bod komen.

2. *Benelux samenwerking*

Op 17 oktober 2011 ondertekenen alle partners het Memorandum Of Understanding voor het thema onverwachte en moeilijk beheersbare instroom van inwijkelingen in de steden van de Benelux en de aangrenzende regio's. De Benelux zal dit aan diverse Europese instellingen bezorgen. De samenwerking rond dit thema gaat verder. In het najaar 2011 zal de Benelux een nieuw prioritair thema voor duurzame stedelijke ontwik-

keling aansnijden. Dit gebeurt in onderling overleg met steden, regionale en nationale overheden.

3. *Taskforce smart cities*

Het team Stedenbeleid en de taskforce smart cities blijven het voorbereidingstraject van VITO verder ondersteunen. Dat traject omvat nog drie workshops, één rond financiële aspecten van smart cities (14 september 2011), een volgende over samenwerking tussen industrie en stad (29 september 2011) en een laatste voor de concrete uitwerking van een smart cities-voorstel. VVSG en VLEVA plannen nog een toelichting voor alle gemeenten op 26 oktober 2011. Dan plant de VVSG een Energiedag voor lokale besturen. VLEVA zal focussen op de verschillende Europese subsidiemogelijkheden voor smart cities.

Het team Stedenbeleid schrijft ook nog een inspiratiebrochure rond smart cities voor alle steden tegen eind september 2011 en zal verder aandacht schenken aan dit thema. Het team Stedenbeleid zal vanaf het najaar 2011 ook het 'Joint Programming Initiative Urban Europe' opvolgen.

4. *Stuurgroep Europa*

Het team Stedenbeleid blijft de stuurgroep Europa opvolgen.

Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie

Freya VAN DEN BOSSCHE

Bijlage 1: samenvatting van gerealiseerde beleidsmaatregelen voor 2009-2011

Stedenfonds

- Beleidsovereenkomsten 2008 – 2013: bepaling en uitbetaling van trekkingsrechten en opmaak van addenda.
- Organisatie van de visitatieronde 2011 (en oplevering syntheserapport (november 2011)).
- Voorbereiding afstemming stedenfonds op het ‘planlastendecreet’.

Ondersteuning stadsvernieuwingsprojecten

- Organisatie oproep 4 en 5 project- en conceptsubsidies voor stadsvernieuwing in 2010 en 2011.
- Toekenning project- en conceptsubsidies in 2009 (7 projectsubsidies, overeenkomsten 2010) en 2010 (7 projectsubsidies, overeenkomsten 2011).
- Optimalisering van het instrument stadsvernieuwing (jaarlijkse oproep voor stadsvernieuwingsprojecten, stedelijke keuzemogelijkheid voor conceptsubsidie, duidelijke interpretatie private cofinanciering).
- Een nieuwe jury voor de beoordeling van de stadsvernieuwingsprojecten (multidisciplinair, gendevenwicht, mix ervaring en nieuwe inbreng).
- Voorbereiding, aanstelling en ondersteuning van stadsvernieuwingsprojecten door accountmanagers (publiek-publieke afstemming).
- Opvolging van de voortgang en de kwaliteitsbewaking van alle projecten in uitvoering door de kwaliteitskamer.
- Organisatie van een jaarlijkse editie van de masterclass Stadsprojecten.
- Opzetten samenwerking met Spindus.

Stadsregionale samenwerking faciliteren

- Mee werken aan de strategische opties uit het groenboek: regioscreening, proeftuinprojecten, aanpassing decreet intergemeentelijke samenwerking en planlastvermindering
- Stadscontract Oostende: “Uitwerking strategische visie voor Oostende als centrumstad aan de kust”.

Positieve beeldvorming

- Thuis in de stadprijs 2009, organisatie 10 jaar “thuis in de stad” (evaluatie, brochure, uitreiking thuis in de stad prijs 2010) en voorbereiding Thuis in de stadprijs 2011
- Evaluatie communicatiestrategie: tonen van duurzame en leefbare steden (bottom-up aandacht).
- Evaluatie en toekenning subsidies aan originele en innovatieve projecten 2009 en 2010.
- Update website www.thuisindestad.be

Stadsmonitor

- Evaluatie stadsmonitor en formuleren verbeterpistes in samenwerking met steden.
- Publicatie ‘De stad maakt het verschil’ (in samenwerking met Studiedienst Vlaamse Regering).
- Organisatie survey en dataverzameling stadsmonitor 2011.

Stadscontracten

- Opvolging van algemeen gedeelte “wonen” en van 16 stadsspecifieke projecten via de organisatie van de begeleidingsgroepen.
- Voortgangsrapporten 2009 en 2010.

Wetenschappelijke ondersteuning

- Organisatie studiedag “De stad maakt het verschil” (eind 2009).
- Opstellen onderzoeksagenda over bevolkingsprognoses.
- Formuleren eigen onderzoeksagenda 2011 in samenwerking met steden en andere partners.
- Input onderzoeksproject SPINDUS.

- Opvolging studies van het Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen (SBOV) via klankbord-groepen.
- Input voor Europees Reference Framework for Sustainable Cities.

Wisselwerking met andere beleidsvelden binnen de Vlaamse overheid

- Opzetten en optimaliseren wisselwerking, met klemtoon op de strategische doelstellingen stedenbeleid en de VIA-sleutelprojecten.

Samenwerking partners

- Medewerking aan Task Force Brussel.
- Input voor de Verklaring van Toledo en representatie op de informele Ministerraad voor Huisvestings- en Stedenbeleid op 21 en 22 juni 2010 in Toledo.
- Organisatie en bijdrage aan Belgisch Voorzitterschap (Organisatie ontmoeting van de Directeur-Generaals “Urban development” op 14 december 2010 in Gent, bijdrage aan multilevel Conferentie over “Nieuwe methoden voor een strategie van geïntegreerde stadsontwikkeling op alle bestuursniveaus”).
- Bijdrage aan High Level conference “*City regeneration - how to do it successfully?*”
- Opvolging Hongaars voorzitterschap en Vlaams woordvoerderschap Pools voorzitterschap (najaar 2011).
- Opvolgen van federaal grootstedenbeleid en/of eventuele overdracht (interministeriële conferentie stedenbeleid van 10 mei 2011).
- Samenwerking Stuurgroep Europa.
- Deelname Benelux samenwerking, project URBISCOOP, actieprogramma (jaar 1).
- Overleg met Picardië.
- Samenwerking en financiering Kenniscentrum Vlaamse Steden, gezamenlijk gedeelte “wonen” van het stadscontract; participatie; publiek-publieke samenwerking.

Bijlage 2: Samenvatting van geplande beleidsmaatregelen voor 2011-2012

Stedenfonds

- Voortzetting van beleidsovereenkomsten 2008 – 2013, bepaling en uitbetaling van trekkingsrechten 2012 en opmaak van addenda.
- Visitatierapporten stedenfonds per stad en VGC en een syntheserapport tegen 15 november 2011 inhoudelijk bespreken met het Vlaams Parlement.
- Begin 2012 wordt het aan het planlastdecreetaangepast decreet Stedenfonds op ter goedkeuring aan het Vlaams parlement toegezonden.

Ondersteuning stadsvernieuwingsprojecten

- Oproep 6, lancering eind 2011 en toekenning project- en conceptsubsidies 2012
- In het najaar 2011 wordt een voorstel van wijzigingsbesluit voor de regeling van de conceptsubsidiering aan de Vlaamse Regering voorgelegd.
- Opvolging van de voortgang en de kwaliteitsbewaking van alle projecten in uitvoering door de kwaliteitskamer.
- Organisatie van een zesde editie van de masterclass Stadsprojecten.

Stadsregionale samenwerking faciliteren

- Ondersteuning van en medewerking aan de uitvoering van het witboek interne staatshervorming: regioscreening, vereenvoudiging intermediaire ruimte, proeftuinprojecten, kader stadsregionale samenwerking, aanpassing decreet intergemeentelijke samenwerking en planlastvermindering.
- Opvolging van en medewerking aan SBOV-onderzoek rond stadsregionale samenwerking (A-spoor).

Positieve beeldvorming

- Organisatie ‘thuisinestad’-prijs 2012.
- organisatie oproep “originele en innovatieve projecten”.
- Communicatie over VIA-rondetafel “Duurzame en Creatieve Steden”
- Realisatie weblog ‘smart cities’
- Een bottom-up communicatie (realisaties stadsvernieuwing, stedenfonds, en dergelijke).

Stadsmonitor

- Publicatie van de 4de editie van de stadsmonitor (boek- en webversie) en organisatie congres op 6 december 2011 in Roeselare
- Presentatie in de steden in het voorjaar 2012.
- Voorbereiding vervolgstudie “De stad maakt het verschil” (onderzoek in 2012, publicatie in 2013).

Stadscontracten

- Opvolging via een politiek-ambtelijke stuurgroep, geïnstalleerd in 2011.
- Ondersteuning van de 16 stadsspecifieke projecten en van algemeen gedeelte “wonen” door de organisatie van diverse begeleidingsgroepen en begeleiding van de accountmanagers.
- Evaluatie en voorbereiding nieuwe stadscontracten vanaf 2012.
- Voortgangsrapport 2011.

Wetenschappelijke ondersteuning

- Realisatie eigen onderzoeksagenda 2012.
- Organisatie stadsatelier bevolkingsprognoses (18 oktober 2011).
- Ondersteuning onderzoeksproject SPINDUS.
- Opvolging van en input voor steunpuntonderzoek 2012-2016 (onder andere SBOV 2).
- Opvolging piloottest voor Reference Framework for Sustainable Cities.

Wisselwerking met andere beleidsvelden binnen de Vlaamse overheid

- Voortzetting en verbetering van deze wisselwerking, met klemtoon op de strategische doelstellingen stedenbeleid en de VIA-sleutelprojecten
- Organisatie VIA-rondetafel “Duurzame Stadsprojecten”

Samenwerking partners

- Medewerking aan Task Force Brussel.
- Opvolgen van federaal grootstedenbeleid en/of eventuele overdracht.
- Woordvoerder tijdens Pools en Deens voorzitterschap. Gezamenlijke standpuntbepaling met regio's.
- Deelname aan Benelux-samenwerking, project Urbiscoop (opstart 2de actielijn).
- Ondersteuning Steden Europese Smart Cities oproep.
- Ondersteuning Kenniscentrum Vlaamse Steden en samenwerking met de v.z.w. Vereniging Ruimte en Planning.
- Medewerking aan Stuurgroep “Europa” van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur.

Bijlage 3: regelgevingsagenda

	<i>titel</i>	<i>status</i>	<i>timing</i>
Initiatief 1	Besluit van de Vlaamse Regering van 16 maart 2007 betreffende de subsidiëring van stadsvernieuwingprojecten , optimalisering van de conceptsubsidieëring	lopend	Eind 2011 is het BVR door de Vlaamse regering aangenomen.
Initiatief 2	Decreet van 13 december 2002 tot vaststelling van de regels inzake de werking en de verdeling van het stedenfonds , aanpassing aan het planlastendecreet	lopend	Ten laatste tegen oktober 2012 is de decreetsaanpassing door het Vlaamse parlement aangenomen.
Initiatief 3	Decreet van 13 december 2002 tot vaststelling van de regels inzake de werking en de verdeling van het stedenfonds , eventuele aanpassing na evaluatie van de beleidsaanbevelingen van het syntheserapport van de visitatiecommissie	Niet opgestart	Onder voorbehoudt.
Initiatief 4	Besluit van de Vlaamse Regering van 17 januari 2003 tot uitvoering van het decreet van 13 december 2002 tot vaststelling van de regels inzake de werking en de verdeling van het Vlaams Stedenfonds, aanpassing aan het Stedenfondsdecreet volgens de bepalingen van het planlastendecreet	lopend	Ten laatste eind 2012 is het BVR door de Vlaamse regering goedgekeurd.

Bijlage 4: overzicht en gevolgeving moties en resoluties Vlaams Parlement

MOTIE VAN AANBEVELING

van mevrouw Michèle Hostekint, de heer Veli Yüksel, mevrouw Liesbeth Homans, de heer Bart Martens, mevrouw Veerle Heeren en de heer Marc Hendrickx

751 (2010-2011) – Nr. 3

Het Vlaams Parlement,

- gehoord de bespreking van de beleidsbrief Steden 2010-2011;
 - gehoord het antwoord van Vlaams minister Freya Van den Bossche;
 - gelet op het belang van de met redenen omklede motie van 20 oktober 2010 respectievelijk over de aanhoudende stadsvlucht in Vlaanderen, en over stadsvlucht van jonge gezinnen;
 - vraagt de Vlaamse Regering bij de uitvoering van het Vlaams stedenbeleid:
 -
1. ervoor te zorgen en erop toe te zien dat het VIA-programma de rol en de positie van de groot- en de centrumsteden als creatieve, leefbare en aantrekkelijke steden voor iedereen significant versterkt;
 2. de groeivoet van 3,5% en de financiering van het Vlaams Stedenfonds de komende jaren te blijven garanderen en de conclusies en de aanbevelingen van de Visitatiecommissie, die eind 2011 worden verwacht, te bespreken met het Vlaams Parlement;
 3. de nieuwe werkwijze en de financiering de komende jaren te blijven garanderen; de steden aan te moedigen, uiteraard met respect voor de lokale autonomie, om extra in te zetten op de sociale dimensie van de stadsvernieuwingsprojecten;
 4. de mogelijkheden en de opportuniteiten voor de groot- en de centrumsteden verder te onderzoeken binnen het kader van de Vlaamse interne staatshervorming;
 5. verder werk te maken van een nieuwe communicatie die beter aansluit bij de dynamiek van en in de steden;
 6. bij de Stadsmonitor verder werk te maken van een goede set van voor de steden relevante indicatoren en ervoor te zorgen dat die tijdig klaar is, zodat de steden die vanaf 2012 kunnen gebruiken voor hun nieuwe strategische planning;
 7. de aanbevelingen van de tussentijdse evaluatie van de stadscontracten te implementeren;
 8. de op het einde van 2011 verwachte resultaten van de vier onderzoeken die eind 2010 in het kader van het onderzoeksprogramma opgestart zijn, met het Vlaams Parlement te bespreken;
 9. er bij de federale overheid op te blijven aandringen dat het federale grootstedenbeleid, inzonderheid de federale stadscontracten met alle bijhorende middelen, geregionaliseerd wordt;
 10. de stadsvlucht trachten tegen te gaan door onder meer het fiscale regime aantrekkelijker te maken voor wie in de stad woont: een van de te onderzoeken mogelijkheden in 2011 is de hervorming van het klein beschrijf tot een huiskorting en de binnengemeentelijke fiscale differentiatie.

Michèle HOSTEKINT

Veli YÜKSEL

Liesbeth HOMANS

Bart MARTENS

Veerle HEEREN

Marc HENDRICKX

4.3.9.1 Antwoord

Voor punt 1 verwijzen we naar deel 4.2. van de beleidsbrief, strategische doelstellingen

Voor punt 2 verwijzen we naar deel 4.3. operationele doelstelling 1

Voor punt 3 verwijzen we naar deel 4.3. operationele doelstelling 2

Voor punt 4 verwijzen we naar deel 4.3. operationele doelstelling 3

Voor punt 5 verwijzen we naar deel 4.3. operationele doelstelling 4

Voor punt 6 verwijzen we naar deel 4.3. operationele doelstelling 4

Voor punt 7 verwijzen we naar deel 4.3. operationele doelstelling 6

Voor punt 8 verwijzen we naar deel 4.3. operationele doelstelling 8

Voor punt 9 verwijzen we naar deel 4.3. operationele doelstelling 9

Voor punt 10 verwijzen we naar deel 4.3. operationele doelstellingen 6 en 8

Bijlage 5: rapportering over de opvolging van de Rekenhofaanbevelingen in de beleidsbrieven

4.3.9.2 Aanbevelingen:

Rekenhofrapport en stuknr.	Aanbevelingen
Vlaams Stedenfonds: verdeling en besteding van de middelen, Stuk 37-D (2009) - Nr. 1	1. De verdeling van de trekkingsrechten dient te gebeuren op grond van objectieve, toetsbare en recente criteria, die op alle steden worden toegepast.
	2. De beleidsdoelstellingen in het kader van het Vlaams Stedenfonds dienen op een toetsbare wijze te worden geformuleerd, zodat het doelbereik kan worden gemeten. Ook als de Vlaamse Regering opteert voor een minimale sturing van de steden, moeten de keuzes die zij maakt duidelijk en zichtbaar zijn. Reguliere stedelijke uitgaven kunnen in principe niet worden gefinancierd via middelen van het Stedenfonds.
	3. De operationele doelstellingen in de beleidsovereenkomsten dienen altijd SMART te worden geformuleerd. De beleidsovereenkomsten dienen realistische en nauwkeurige maatschappelijke effecten te bevatten, alsook relevante indicatoren, die inzicht geven in de effecten van het beleid.
	4. De richtlijnen voor de financiële rapportering door de steden dienen te worden verduidelijkt en consequent te worden toegepast.
	5. De intresten die door de trekkingsrechten worden gegenereerd, dienen terug te vloeien naar de middelen van het Stedenfonds (per stad) en niet naar de algemene middelen van de betrokken stad.
	6. De financiële controle op de bestedingen zou voor elke stad jaarlijks moeten gebeuren, bij voorkeur aan de hand van risicofactoren (bijvoorbeeld kans op dubbele subsidiëring, samenwerking met derden, cofinanciering, enz). Aan de bevindingen van de controles dienen de gepaste gevolgen te worden gegeven.
De rapportering over de uitvoering van de beheersovereenkomst met het Agentschap voor Binnenlands Bestuur, Stuk 37-G (2009-2010) -	1. De minister en het agentschap kunnen het best de organisatiedoelstellingen in de beheersovereenkomst beperken tot die doelstellingen waarop de minister het agentschap wil aansturen. Die doelstellingen moeten specifiek, meetbaar en tijdsgebonden geformuleerd zijn en opvolgbaar zijn met geschikte indicatoren en bijhorende streefwaarden. Andere verplichtingen kan de beheersovereenkomst het best los van de aansturende organisatiedoelstellingen opnemen.

Nr. 1	
	2. Om meer zekerheid te hebben over de juistheid van de uitvoeringsgegevens, moet het agentschap het intern controlesysteem verbeteren. Daartoe moet het, onder meer, indicatoren duidelijk definiëren en documenteren.
	3. Om in overeenstemming te zijn met de voornemens van de Vlaamse Regering, moet de uitvoeringsrapportering van het agentschap evolueren naar een zogenaamde STAP-rapportering, die de gerealiseerde acties, toekomstige verwachtingen en actieplannen ook in beknopte tabelvorm beschrijft. De beheersovereenkomst en de uitvoeringsrapportering moeten daarbij ook een duidelijker verband leggen tussen de uitvoering van de organisatiedoelstellingen en de uitvoering van de begrotingscyclus.
	4. De minister moet de uitvoeringsrapportering actiever gebruiken voor een aansturing van het agentschap op afstand. Op die manier kan de beheersovereenkomst de aansturende rol spelen die het kaderdecreet bestuurlijk beleid vooropgesteld heeft.
	5. De Vlaamse Regering zou het Vlaams Parlement beter moeten informeren over de activiteiten van de agentschappen en de uitvoering van de beheersovereenkomsten, overeenkomstig het kaderdecreet bestuurlijk beleid.

4.3.9.3 Antwoord over het Vlaams stedenfonds

Aan de aanbevelingen van het Rekenhof over de verdeling en besteding van het Vlaams Stedenfonds (Stuk 37-D (2009) - Nr. 1) wordt als volgt tegemoet gekomen.

Het auditverslag van het Rekenhof is op de Vlaamse commissie Woonbeleid, Stedelijk beleid en Energie van 22 oktober 2009 uitvoerig behandeld.

1. De selectie- en verdelingscriteria zijn decretaal bepaald, inhoudelijk onderbouwd en het resultaat van een gemotiveerde politieke besluitvorming. De selectie van de steden is in 2002 objectief verlopen. Drie studies, waaronder het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, dienden als selectiebasis. Opzet was te komen tot een zo objectief mogelijke keuze van de centrumsteden in Vlaanderen. De verdeling van het Stedenfonds houdt verband met het Gemeentefonds en mag er niet los van worden gezien. Voor de 13 Vlaamse centrumsteden betekent dit concreet dat zij via het Gemeentefonds hun vroeger waarborggedeelte van het Sociaal Impulsfonds (1996-2002) gewaarborgd krijgen en dat zij via het Stedenfonds hun vroegere SIF-plusgedeelte krijgen. Voor de steden Roeselare en Hasselt zijn die middelen uit het Stedenfonds volledig bijkomend. Het toepassen van die waarborgregeling – de steden krijgen in principe niet minder dan voorheen – zorgde er voor dat de begroting van de steden niet verstoord werd door de invoering van het Stedenfonds. Concreet vallen Genk, Mechelen en Oostende onder de waarborgregeling. Dit getuigt van goed bestuur. In het Regeerakkoord staat dat de financiering van de stedelijke functies verder verzekerd wordt door het Stedenfonds. De financiële, sociaal economische en demografische druk op de stedelijke beleidsagenda en begroting laat geen ruimte toe voor een financiële afbouw van de Vlaamse steun aan de 13 centrumsteden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Aan het financieel pad van de huidige be-

leidsovereenkomsten 2008-2013 met de 13 Vlaamse centrumsteden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie, afgesloten door de vorige Vlaamse Regering, wordt niet geraakt. De aangegane engagementen worden onverminderd verdergezet. Het is wachten op de aanbevelingen en van de Visitatieronde en de resultaten van de nieuwe stadsmonitor, maar na 10 jaar Vlaams stedenbeleid is het nog te vroeg voor een fundamentele herschikking van de steun voor deze steden of uitbreiding van het aantal begunstigde steden. Een aanpassing aan de criteria en bijgevolg aan de selectie van de steden zal pas draagvlak hebben in zoverre er bijkomende financiële ruimte voor het stedenfonds komt. De 13 steden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie investeren sterk in de herwaardering van hun wijken en stad en hebben nood aan een toekomstperspectief. Dat is een lange termijn aanpak, waarbij het Vlaams stedenbeleid voor die steden een solide en betrouwbare partner is.

2. Bij het afsluiten van de overeenkomsten met de steden is gefocust op de doelstellingen, het wat en het waarom. Het hoe of de operationalisering van de doelstellingen is in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van de steden zelf. Vlaanderen moet zich niet inlaten met detailsturing. Dat is een van de uitgangspunten van het stedenfonds en komt tegemoet aan de kritiek van de steden ten tijde van het Sociaal Impulsfonds (1996-2002) en het Vlaams Fonds voor de Integratie van Kansarmen (1991-1996), die door het Vlaams parlement is onderschreven. Het “planlastendecreet” dat momenteel in behandeling is, gaat op diezelfde lijn verder. Momenteel loopt er een aanpassing van het Stedenfondsdecreet aan dit “planlastendecreet”. De zorg van het Rekenhof dat reguliere uitgaven in principe niet met middelen van het stedenfonds mogen worden gefinancierd wordt gedeeld. Dat kan van stad tot stad verschillen. Met andere woorden wat in de ene stad een reguliere uitgave is, hoeft dit niet zo te zijn in een andere stad. Het is de link tussen de uitgave en de doelstelling die bepalend is en niet de typekost. De uitgaven die bijdragen tot de realisatie van de doelstellingen van de stedenfondsovereenkomst zijn aanvaardbaar.
3. Op het vlak van het opvolgen van de maatschappelijke effecten is in de periode 2003-2007 een leerproces doorgemaakt, zowel op Vlaams als ook op lokaal niveau. Ook de visitatiecommissie die in 2005 alle steden en de VGC visiteerde, merkte op dat in de toekomst dit meetproces anders zou kunnen verlopen. Met de bevindingen van de visitatiecommissie is dan ook rekening gehouden bij het afsluiten van de nieuwe beleidsovereenkomsten 2008-2013. Met name is in de beleidsovereenkomst 2008-2013 op maat van iedere stad één set van na te streven maatschappelijke effecten en beleidsindicatoren overeengekomen, telkens getoetst aan de doelstellingen van het Stedenfonds. De steden kregen hierbij deskundige ondersteuning van de Studiedienst van de Vlaamse Regering, die op basis van de voorbereidende documenten van iedere stad een voorstel uitwerkte. Hierbij konden zij voor het eerst gebruik maken van de indicatoren van de Stadsmonitor. Dit voorstel is in iedere stad besproken met zowel ambtenaren als beleidsverantwoordelijken. In 2008 ontvingen alle steden een eerste rapport over de meting van de beleidsindicatoren. In 2010 ontvingen zij een update. Ook gedurende de resterende periode van de beleidsovereenkomsten zullen de steden updates ontvangen. Wat het opvolgen van de prestaties betreft, laat de regelgeving het gebruik van kwantitatieve meetfactoren toe. In het syntheserapport beveelt de visitatiecommissie 2005 aan om het operationele niveau zo beknopt mogelijk te houden en niet een veelheid aan prestaties op te nemen. Cijfers moeten in de eerste plaats betekenis hebben voor de steden zelf: nuttig voor het datamanagement binnen de eigen organisatie, nuttig voor de opvolging van afspraken met externe actoren. Met deze aanbeveling is in de beleidsovereenkomst 2008-2013 rekening gehouden.
4. Het Agentschap voor Binnenlandse Bestuur heeft op 17 september 2009 een schrijven gestuurd naar de steden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie inzake het invullen van de financiële overzichten. Om een beter zicht te krijgen of de middelen per operationele doelstelling al dan niet uitgeput zijn, is aan de steden en aan de VGC gevraagd om naar aanleiding van het invullen van het jaarlijks financieel overzicht, de bedragen van de vastleggingen van de vorige jaren aan te passen aan de intussen uitgevoerde aanrekeningen.
5. De intresten die door de trekkingsrechten worden gegenereerd moeten terug vloeien naar de middelen van het Stedenfonds (per stad) en niet naar de algemene middelen van de stad. Het agentschap voor Binnenlands Bestuur heeft deze aanbeveling onderzocht. Het agentschap stelt vast dat het opvolgen van intresten die gegenereerd worden in het kader van één specifiek fonds begrotingstechnisch bijzonder moeilijk is. Een stad belegt in globaal wat kasmatig beschikbaar is op korte termijn. Hoe groter het bedrag hoe beter de rente. Het is niet doenbaar om achteraf de opbrengsten af te splitsen

en op een afzonderlijke rekening te plaatsen. Trouwens het stadsbestuur heeft maar één thesauriërekening. We kunnen dat dus niet opleggen tenzij het decreet dit zou gaan bepalen maar dan is het nog zeer de vraag of het decreet iets aan de gemeenten kan opleggen dat strijdig is met de financiële huishouding van hun organieke regelgeving. Daarenboven is het prefinancieringsargument niet beperkt tot alleen het stedenfonds. De steden prefinancieren in alle bevoegdheidsdomeinen. Zij worden daar niet voor vergoed. Bv. fietspaden, rioleringen, stadsvernieuwing, leefloon voor het OCMW, VIPA-subsidies voor het OCMW, etc...

6. De regels van het verloop van deze controles en de onderrichtingen over de kosten die al dan niet aanvaard worden en de houding die de afdeling Financiën en Personeel (FP) van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur in dat verband aanneemt zijn verduidelijkt in omzendbrief BA2005/08. Elke stad weet derhalve goed wat als aanvaardbaar wordt beschouwd en wat niet. In deze ministeriële omzendbrief zijn evenwel geen concrete regels bepaald om de hoogte van de sanctie te bepalen. Bijgevolg beschikt de afdeling FP hieromtrent over enige beoordelingsvrijheid. Bij het opleggen van sancties streeft de afdeling FP een evenwicht na tussen enerzijds de redelijkheid en de proportionaliteit en anderzijds het afschrikkingseffect dat sancties toch enigszins moeten hebben opdat de getroffen steden in de toekomst hun gedrag bijsturen. De afdeling FP tracht eveneens zo veel mogelijk het gelijkheidsbeginsel te respecteren. Alle 13 steden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie worden sinds de start van het Stedenfonds systematisch gecontroleerd. De grotere steden worden jaarlijks gecontroleerd. De steden met een beperkt aandeel uit het Stedenfonds worden om de twee jaar gecontroleerd. Twee bestedingsjaren worden dan samen genomen. De controle is intussen eveneens uitgebreid tot plaatsbezoeken bij v.z.w.'s of andere organisaties die via het OCMW of het stadsbestuur middelen uit het Stedenfonds krijgen. We stellen trouwens ook vast dat de steden de voorbije jaren hun controlerende opdrachten beter uitvoeren en als dit nodig blijkt, zelf ook tot terugvordering(en) bij hun actoren overgaan. In concreto is voor de periode 2003-2007 in totaal 259.069,77 euro teruggevorderd van 7 verschillende steden en de VGC, en dit om diverse redenen. Een substantieel gedeelte van dit bedrag heeft bovendien betrekking op het bestedingsjaar 2007 en heeft te maken met het feit dat bedragen niet meer konden herbestemd worden wegens het aflopen van de eerste beleidsovereenkomst Stedenfonds 2003-2007. De overige redenen hebben vooral betrekking op het inbrengen van bepaalde onaanvaardbare reis- en/of representatie-onkosten; algemene vormingskosten en het niet respecteren van de wetgeving overheidsopdrachten in de gunningsfase. Als de controlerende afdeling kennis krijgt van (een schijn van of mogelijke) belangenvermenging bij de uitvoerders, dan wordt er steeds opgetreden. Naleving van de wetgeving op de overheidsopdrachten werd de eerste jaren niet door het Agentschap voor Binnenlands Bestuur gecontroleerd, maar dit gebeurt nu wel, zij het ook steeds steekproefsgewijze, binnen de mogelijkheden waarover het agentschap beschikt. Het verduidelijken en verbeteren van de controleprocedures is een continue verbeteractie, zonder dat dit evenwel mag uitmonden in een ambtelijke/bureaucratische belemmering ten aanzien van de doelstellingen van het Stedenfonds. Er wordt bovendien zoveel mogelijk geprobeerd om de (bijkomende) administratieve lasten voor de steden tot het minimum te beperken. Een voorbeeld hiervan is het feit dat de bewijsstukken ter plaatse in de steden en/of bij de derden/actoren kunnen blijven zodat de (elektronische) papierstroom naar het Agentschap in Brussel tot het absolute minimum wordt beperkt.

4.3.9.4 Antwoord over de beheersovereenkomst Agentschap voor Binnenlands Bestuur

Reactie op de aanbevelingen van het Rekenhof inzake de rapportering over de uitvoering van de beheersovereenkomst met het Agentschap voor Binnenlands Bestuur Stuk 37-G (2009-2010) – Nr. 1

Deze beheersovereenkomst valt onder de bevoegdheid van de ministers Geert Bourgeois en Freya Van den Bossche.

1. De bemerking van het Rekenhof dat de organisatiedoelstellingen in de beheersovereenkomst met het agentschap best beperkt kunnen worden tot die doelstellingen waarop ik het agentschap wil aansturen is ter harte genomen. De Beheersovereenkomst 2011 – 2015 bevat 22 organisatiedoelstellingen, dit zijn de doelstellingen waarmee ik het agentschap aanstuur. De andere verplichtingen van het agentschap staan verderop in de beheersovereenkomst vermeld in de paragraaf “aanvullende opdrachten” en in de paragraaf “andere engagementen”.

Deze 22 doelstellingen zijn conform met de aanbeveling van het Rekenhof zo SMART mogelijk geformuleerd. Iedere doelstelling telt op zijn minst één indicator met een bijbehorende norm, streefwaarde of kengetal.

2. Aan de aanbeveling van het Rekenhof over het verbeteren van het interne controle systeem is het agentschap inmiddels tegemoet gekomen. Het agentschap heeft een tool ontwikkeld om de acties die meewerken aan de uitvoering van de organisatiedoelstellingen systematisch op te volgen. Met een kleurcode volgt het agentschap continu op of de acties die onder de betreffende doelstelling vallen op schema (groen), met een kleine vertraging (geel) of met ernstige vertraging (rood) verlopen. Per doelstelling wordt jaarlijks gerapporteerd of de doelstelling al dan niet volgens de afgesproken norm behaald is. Bij de laatste maturiteitsinschatting van Interne Audit van de Vlaamse Administratie (IAVA) behaalde het agentschap de score 3 (beheersmaatregel is aanwezig, gestandaardiseerd, gedocumenteerd, gecommuniceerd en wordt toegepast) voor het thema monitoring, onder andere dankzij deze opvolgingstool.
3. Ook de opmerking van het Rekenhof dat de uitvoeringsrapportering van het agentschap moet evolueren naar een beknopte tabelvorm is opgevolgd. Doordat er indicatoren met bijbehorende normen of kengetallen in de beheersovereenkomst zijn opgenomen en het agentschap deze systematisch opvolgt (zie mijn reactie op aanbeveling 2), zal zowel de tussentijdse opvolging als de jaarlijkse rapportering over de uitvoering beknopt kunnen zijn. Door middel van het toekennen van een kleurcode volgt het agentschap continu op of de acties die onder de betreffende doelstelling vallen op schema (groen), met een kleine vertraging (geel) of met ernstige vertraging (rood) verlopen. Per doelstelling wordt jaarlijks gerapporteerd of de doelstelling al dan niet volgens de afgesproken norm behaald is, met indien nodig een korte toelichting.
Wat betreft de aanbeveling van het Rekenhof om een duidelijker verband te leggen tussen de organisatiedoelstellingen van het agentschap en de uitvoering van de begrotingscyclus kan het volgende worden gemeld. Het agentschap brengt de link tussen de begroting en de organisatiedoelstelling in kaart. Voor de grootste kosten (de personeelskosten) is deze oefening reeds gebeurd. In de uitvoeringsrapportering over 2011 kan worden gerapporteerd over de kosten per organisatiedoelstelling.
4. Conform de aanbeveling van het Rekenhof wordt de uitvoeringsrapportering actiever voor de aansturing van het agentschap gebruikt. Dankzij het gebruik van indicatoren in de nieuwe (tweede generatie) beheersovereenkomst zal het uitvoeringsrapport over 2011 veel kernachtiger en relevanter zijn dan de vroegere uitvoeringsrapporten over de eerste generatie beheersovereenkomst. Dit maakt aansturing en bijsturing van het agentschap naar aanleiding van de uitvoeringsrapportering mogelijk. Het rapport wordt geagendeerd op het periodiek overleg tussen kabinet en agentschap.
5. De Beheersovereenkomst 2011 – 2015 is aan het Vlaams parlement overgemaakt en besproken in de Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Decreetevaluatie, Inburgering en Toerisme op 14 december 2010.